

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Katedra speciální zootechniky

Obor: Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině

VLIV DOVOZU ZAHRANIČNÍCH HŘEBCŮ
NA KVALITU CHOVU ČESKÉHO
TEPLOKREVNÍKA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.

Autor:
Lucie Havlová

2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta zemědělská

Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie HAVLOVÁ**
Osobní číslo: **Z09264**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině**
Název tématu: **Vliv dovozu zahraničních hřebců na kvalitu chovu českého teplokrevníka**
Zadávající katedra: **Katedra speciální zootechniky**

Zásady pro vypracování:

Výsledkem šlechtění českého teplokrevníka má být ušlechtilý, korektní a lehce jezditelný kůň, který na základě svého temperamentu, charakteru, prostorové a elastické mechaniky pohybu a pevného zdraví, je vhodný pro všechny druhy výkonnostního jezdeckého sportu v rámci disciplín FEI a je dobře využitelný i pro běžný jezdecký a rekreační sport a soutěže ve spřežení.

Ministerstvo zemědělství ČR ve své dotační politice začalo podporovat nákup plemenného materiálu v zahraničí, a tak pro hřebčince i pro ostatní chovatele je výhodné plemenné hřebce dovážet.

Cílem práce bude zpracovat přehled o využití teplokrevních hřebců dovezených ze zahraničí a jejich uplatnění v chovu českého teplokrevníka. Ze seznamu plemenných hřebců zpracujete přehled zahraničních hřebců působících v plemeništi českého teplokrevníka v letech 2000-2010. U jednotlivých hřebců zjistíte rozsah jejich využití v plemeništi a dosažené sportovní výsledky a jejich potomstva. Parametrem hodnocení budou skokové soutěže. Zjištěné hodnoty porovnáte s výsledky hřebců českého chovu.

Rozsah grafických prací: 5 tabulek, 5 grafů
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Jaromír Dušek a kol.: Chov koní. Brázda 2007, 40 s.
Elwyn Hartley Edwards: Velká kniha o koních, 1992, Knižní klub
Seznamy hřebců působících v plemenitbě českého teplokrevníka, 2000-2010
Přehled o sportovních koních, 2000-2010
www.cjfcz
www.schct.cz

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.
Katedra speciální zootechniky

Datum zadání bakalářské práce: 31. března 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2012

doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚLSKÁ FAKULTA
školská budova
Studená 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích, dne 7. března 2011

Poděkování

Děkuji doc. Ing. Miroslavu Maršálkovi, Csc. a Ing. Haně Civišové za projevenou trpělivost, cenné rady a metodické vedení bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a za pomoci uvedené literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 30. 3. 2012

.....

Lucie Havlová

ABSTRAKT:

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat přehled o využití zahraničních hřebců a dále zjistit jejich vliv ve šlechtění českého teplokrevníka. Zároveň bylo sledováno zastoupení hřebců plemene český teplokrevník a jejich uplatnění v chovu. Parametrem hodnocení byly výsledky skokových soutěží.

Podkladovým materiálem pro zpracování bakalářské práce byly údaje získané z Přehledů o sportovních koních – Žebříček nejlepších plemeníků dle ASH (S) ve skokových soutěžích v letech 2000-2010.

Z výsledků vyplynulo, že nejvýznamnějšími plemeny v chovu českého teplokrevníka jsou anglický plnokrevník, holštýnský kůň, hannoverský kůň a trakénský kůň. V současné době se zvyšuje využití holštýnského a hannoverského koně. Český teplokrevník se z všestranného koně stává plemenem převážně využívaným ve sportu, a proto roste snaha chovatelů zvýšit jeho sportovní výkonnost importem chovného materiálu sportovních plemen.

KLÍČOVÁ SLOVA: český teplokrevník, chov, plemeno, hřelec

ABSTRACT:

The aim of this thesis was to prepare an overview of the use of foreign stallions and determine their influence in the Czech warmblood breeding. A representation of stallions of Czech warmblood breed and their use in breeding was also observed. The results in show jumping were parameters for this evaluation.

The data obtained from The summary of the sport horses - Ranking the best sires in ASH (S) by show jumping in the years 2000-2010 were the base material for the thesis.

The results showed that the most important breeds in the breeding of Czech warmblood are Thoroughbred, Holsteiner horse, Hanoverian horse and Trakehner horse. Nowadays, the use of Holsteiner and Hanoverian horses increases. The Czech warmblood is becoming the breed used mainly for sports and that's why the effort of breeders to enhance its sporting performance by the import of breeding material of sporting breeds is growing.

KEY WORDS: Czech warmblood, breeding, breed, stallion

OBSAH

1. ÚVOD	10
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED	11
2.1 Historie a současnost plemene český teplokrevník	11
2.2 Charakteristika plemene český teplokrevník	13
2.3 Šlechtění českého teplokrevníka	13
2.4 Perspektiva šlechtění českého teplokrevníka	15
2.5 Ústavy pro chov koní, jejich minulost a současnost.....	17
2.5.1 Hřebčince.....	18
2.5.2 Hřebčiny	19
2.6 Chovný cíl.....	21
2.6.1 Plemenné knihy.....	22
2.6.2 Metody chovu	22
2.7 Plemena využívaná při šlechtění českého teplokrevníka.....	22
2.7.1 Holštýnský kůň	23
2.7.2 Hannoverský kůň	25
2.7.3 Anglický plnokrevník.....	26
2.7.4 Trakénský kůň.....	28
3. CÍL PRÁCE	30
4. MATERIÁL A METODIKA.....	31
4.1 Sledované ukazatele	31
4.2 Metody zpracování	32
4.3 Hodnocení plemenných hřebců	32
4.4 Hodnocení koní	34

5. VÝSLEDKY A DISKUZE	35
5.1 Sportovní výkonnost potomstva plemenných hřebců ve skokových soutěžích	35
5.2 Plemenná příslušnost hřebců působících v chovu českého teplokrevníka	38
5.3 Nejvýznamnější plemena využívaná v chovu českého teplokrevníka.....	42
6. ZÁVĚR.....	47
7. SEZNAM LITERARURY	49
8. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	52
9. SEZNAM OBRÁZKŮ.....	53
10. SEZNAM ZKRATEK.....	53
11. PŘÍLOHY.....	55

1. ÚVOD

Kůň doprovázel člověka po tisíciletí. Až v posledních generacích v době motorizace dopravy, mechanizace zemědělství, vojenství a celého hospodářství skončila jedna dlouhá a významná kapitola. Kůň přestal být hospodářským zvířetem, avšak hluboké existenční spojení mezi ním a člověkem zůstává. Soužití člověka a koně patří k lidskému kulturnímu dědictví. Málokterý vztah má pro lidstvo tak důležitý význam. Čím rychleji se rozvíjí civilizace, čím více moderní objevy vědy a techniky zasahují do života lidí, tím silněji nás cosi láká navrátit se k přírodě. Vždyť kůň člověka doprovází na jeho pouti již více než 6000 let. A právě v něm hledá člověk oázu klidu a uvolnění a naplnění citového života. Znovu se vrací ke koni, tedy ke zvířeti, které se tak významně podílelo na vývoji lidské společnosti, neboť jí umožnilo poznávat nové země, dobývat je a bránit, hospodářsky je využívat a objevovat a rozšiřovat nové kultury.

Chov koní byl vždy složitou záležitostí a dnešním generacím již některé pojmy a názvy institucí nic neříkají. Posledních 150 let chovu systém přecházel od metod experimentálních k přístupům vědeckým. Tímto byla přirozeně nejvíce ovlivněna plemenitba teplokrevných koní. Požadavky na chov a jeho produkci se v poměrně krátkých časových intervalech měnily dle různé společenské objednávky. Tím docházelo i ke změnám a požadavkům na vlastnosti chovného materiálu.

Za posledních 15 let se zvýšil počet chovaných koní z 18 000 v roce 1995 na 73 932 v roce 2010. Kromě zvyšování počtu koní došlo i ke změně v kvalitě chovaných koní. V minulosti se většina koní chovala ve všestranném užitkovém typu a dnešní chov teplokrevných koní směřuje především ke sportovní výkonnosti.

V současnosti je zaznamenán nárůst využití importovaných hřebců formou přirozené plemenitby i inseminace. Výhodou inseminace je např. několikanásobně vyšší využití nejlepších hřebců, než by tomu bylo v přirozené plemenitbě. Nejčastějším důvodem využití hřebce v plemenitbě je jejich vlastní sportovní výkonnost. Bohužel méně je již zohledňováno, jaké genetické znaky jsou přenášeny na potomstvo.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit jakými plemeny je český teplokrevník nejvíce ovlivňován a do jaké míry je chov českého teplokrevníka ovlivňován importovanými hřebci.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Historie a současnost plemene český teplokrevník

Na území České republiky byly původně chovány dva odlišné typy teplokrevníků. Tažný typ v Čechách ovlivnili především importovaní oldenburští plemenci a jejich potomstvo. Na vývoji ušlechtilejšího moravského teplokrevníka se podíleli plemenci rakousko-uherských polokrevných kmenů Furioso, Przedswit, Gidran. Český teplokrevník (ČT) byl intenzivně šlechtěn od konce 19. století četnými importy těžkých teplokrevných plemen (oldenburského a východofríského) a omezeně normanskými. Je zajímavé, že z 98 importovaných oldenburských plemeníků bylo do chovu zařazeno 257 jejich synů a z 23 importovaných východofríských plemeníků to bylo 81 synů. V chovu tedy byli úspěšněji využiti hřebci východofříští (**Dušek, 2007**).

Linie Bystrý je nejznámější a nejúspěšnější. Založil ji hřelec 469 Bystrý, který se narodil roku 1919 (**Lerche, 1959**). Působil v chovu 19 let. V chovu tento hnědák přenášel na své potomstvo typ, tvrdost, pracovitost, ale i některé vady, jako např. postoj předních končetin (**Sixta, 2006**). O upevnění a rozšíření této linie mají největší zásluhu jeho synové 466 Bystrý Rohoznický a 492 Bystrý Rohoznický. Linie Bystrý se vyznačuje mohutností, ale také kratším, méně vydatným chodem a strmější, kratší přední spěnkou. Jsou to hnědáci.

Jinou úspěšnou linií je linie Genius, založená hřebcem 544 Genius, importovaným, tmavým hnědákem narozeným roku 1919, jehož tři synové 438 Genetik, narozený roku 1937, 493 Gen, narozený roku 1939 a 341 Geněk, narozený roku 1938, se významně uplatnili při vytváření linie. Příslušníci této linie jsou rovněž hnědáci (**Lerche, 1959**). Dále vynikali ušlechtilostí a prostornými chody. Těmito vlastnostmi předčili hřebce z linie Bystrý (**Sixta, 2006**).

Linie Rex je méně početná a založil ji importovaný oldenburský hřelec 209 Rexius, narozený roku 1920. Jeho nejvýznamnějším synem byl 456 Rexius

Robouský, vraník narozený roku 1935. Příslušníci linie Rex jsou ponejvíce barvy vrané, mají menší výšku a kulaté tvary.

Za zmínku též stojí linie založená importovaným oldenburským hřebcem 606 Essex, narozeným roku 1910. O rozšíření této linie má hlavní zásluhu jeho syn 31 Eskamoter, narozený roku 1924. Tato linie je rozšířena v jihozápadních Čechách a je v typu méně vyrovnaná, barvy hnědé i vrané a má výrazně prostorný chod (**Lerche, 1959**).

Po druhé světové válce se začali dovážet koně hannoverští, anglonormanští a trákénští. Český teplokrevník hřebčinského chovu vznikl na základě kmenového stáda clevelandských klisen ze zrušeného chovu v Kladrubech a také z klisen z Piberu a Radovce. Hřebci Furioso, Przedswit a Gidran působili jako plemeníci v chovu, po válce se pak objevili i hřebci s oldenburskou krví, hannoverští a také anglonormanští. Nakonec se ustálila tři chovná stáda - kladrubské, netolické a albertovské a homogenizovala se.

Po roce 1960 došlo prakticky ke splynutí českého a moravského teplokrevníka - ten byl také vyšlechtěn na základě krve Furioso-Nonius-Przedswit (ovšem za vydatnějšího použití araba Shagya a angloaraba Gidrana). Moravský teplokrevník byl statný kůň. Měřil 162-168 cm a mohl vážit až 650 kg. Část chovného stáda byla po roce 1960 zrušena a v chovu se vydatně uplatňovali kromě trakénských a hannoverských hřebců i angličtí plnokrevníci a čeští teplokrevníci (přes 50 %), takže došlo k již zmíněnému splynutí moravského teplokrevníka s českým teplokrevníkem. Plemennou knihu vede Svaz chovatelů českého teplokrevníka (**Edwards, 1998**).

Protože je český teplokrevník v našich podmínkách chován dlouhou dobu, je jim přizpůsoben a v současné době je u nás nejrozšířenějším plemenem. Díky výborné povaze se hodí pro rekreační ježdění, hlavní proud šlechtění však směřuje k využití ke skokovému sportu. Dnes je spolehlivým skokanem střední úrovně, ale objevují se i koně výkonnější. Při výběru klisen i hřebců do plemenitby se také dbá na zlepšení mechaniky pohybu a jezditelnosti, tak aby odchovaní koně byli vhodní i pro drezurní ježdění a soutěže spřežení. K jeho největším přednostem patří výborný charakter, ochota spolupracovat, dobré zdraví a přizpůsobení našim chovatelským podmínkám (**Nováková, 2005**).

2.2 Charakteristika plemene český teplokrevník

Vývoj exteriéru v průběhu šlechtění českého teplokrevníka je zřejmý z rozdílu popisu zevnějšku koní tohoto plemene uváděného jednotlivými autory v publikacích zveřejněných s určitým časovým odstupem.

Lerche (1959) - český teplokrevník je zástupcem typu mohutného, lymfatictějšího teplokrevného koně s hrubší hlavou, širokým, vysoko nasazeným krkem a málo výrazným kohoutkem. Má široký hřbet, kulatou širokou záď a je široký v prsou, na silném často lymfatickém fundamentu. Je to mohutný, silný a pohyblivý tažný kůň se silnou kostrou. Byl vychován na původním polokrevném podkladě a zmohutněn dovezenými oldenburskými hřebci. Zevnějškem v mnohém připomíná oldenburského koně, je však ušlechtilejší, lehčí a také sušší. Jeho průměrné míry jsou: výška v kohoutku (pásková) 170-175cm, obvod hrudníku 200cm, obvod holeně 22,5cm a živá váha 600kg. Český teplokrevník je většinou hnědák různých odstínů.

Edwards (1992) - český teplokrevník je kůň s živým temperamentem a dobrou povahou. Má ušlechtilou hlavu a také štíhlý a ušlechtilý krk, který je na trup široce nasazený. Výška v kohoutku bývá 163-168cm, je možno spatřit ale i vyšší koně tohoto plemene. Má mohutně stavěný trup a dostatečně hluboký hrudník. Široký rovný hřbet má delší, bedra jsou u českého teplokrevníka dobře vázaná a má mohutnou dobře osvalenou záď. Kříž je rovný. Osvalení jeho bérce je mohutné a v souladu s celkovým dojmem, který ovlivňuje poněkud robustnější typ. Má dobře utvářená hlezna, základ nohy je silný a korektní. Český teplokrevník má pěkně tvarovaná kopyta, v poměru k velmi statnému tělu však poněkud malá.

Dušek (2007) – český teplokrevník je variabilnější tělesné stavby a existence široké škály barev. Typem a vlastnostmi je to konstitučně tvrdý jezdecký kůň s dobrou mechanikou pohybu, dobrý skokan.

2.3 Šlechtění českého teplokrevníka

Flade (1990) uvádí, že cílem chovu koní je vytvořit populaci koní s vhodnými výkonnostními schopnostmi. V chovatelské praxi je třeba plně využít genetické předpoklady jedinců, ale současně i zlepšovat chovatelské prostředí. Bezchybná a důsledná plemenářská dokumentace je nevyhnutelným předpokladem pro vyhodnocení užitkovosti jednotlivých populací.

Podle **Maršálka (2008)** by se šlechtění mělo týkat celého komplexu vlastností zvířat a mělo by být zaměřeno především na vlastnosti ekonomicky významné. V chovu koní se dnes tato činnost soustřeďuje především na exteriér a výkonnost, nebo u teplokrevných koní využívaných pro sportovní účely to platí v opačném pořadí – výkonnost a exteriér. Často už je už bohužel daleko menší pozornost věnována jiným hospodářsky významným vlastnostem, jako je zdraví, plodnost, charakter, krmitelnost, odolnost, mateřské vlastnosti, kvalita kopyt, které se promítají do využitelnosti koní nejen jako zvířete užitkového, ale i jako zvířete plemenného a mají významný ekonomický dopad.

Cílem zušlechťovacího procesu teplokrevného chovu jak mnohostranné, tak jednostranné výkonnosti bude progresivní zdokonalování populace a zvýšení typové a tvarové homogenity a výkonnostní kapacity. K dosažení tohoto cíle je třeba usměrnit cílevědomé sestavování přípařovacího plánu využitím krve zušlechťujících plemen, výběru, odchovu a pracovního využití koní. Při zušlechťování českého teplokrevníka se bude tedy požadovat vyšší ušlechtilost, udržení rámce, zlepšení tvaru kopyt a kvality rohoviny, dobrá pohybová mechanika, odpovídající příježděnost a skokové schopnosti, živý temperament (**Jokl, 1977**).

Misař (2011) uvádí, že splynutím dříve svébytných plemen vznikla chovná základna pro šlechtění jediného plemene pojmenovaného český teplokrevník. Konsolidace jeho typu a vlastností byla realizována prostřednictvím následujících skupin plemenů:

- hřebčinských plemenů z produkce hřebčinů Albertovec, Kladruby nad Labem, Horní Motěšice a Netolice
- anglických plnokrevných plemenů působících v teplokrevném chovu
- importovaných plemenů
- plemenů zemského chovu odpovídajícího typu a vlastností

Z důvodu sílící poptávky po jezdeckých koních postupně převládli v plemenitbě hřebčinečtí plemeni. Ti byli až do roku 1982 označováni za anglické polokrevníky, aniž by byl identifikován podíl anglického plnokrevníka v jejich původu. V roce 1983 byli poprvé označeni za české teplokrevníky. Termínem

anglický polokrevník byli od tohoto roku označováni pouze koně, u kterých podíl anglického plnokrevníka v původu dosáhl 50 %.

Název plemene Český teplokrevník vznikl oficiálně v roce 1984 sloučením všech teplokrevných koní dříve označovaných jako anglický polokrevník, moravský teplokrevník a český teplokrevník (**Misař, Jiskrová, 2001**).

Míra ovlivnění teplokrevné plemenitby hřebčineckými plemeníky byla přímo úměrná úrovni konsolidace jejich základních stád. Z tohoto důvodu převládli ve šlechtění především plemeníci hřebčina Albertovec a Kladruby nad Labem. Oba hřebčiny disponovaly klisnami odpovídajícího typu a ušlechtilosti. Později je doplnili teplokrevní plemeníci pocházející z hřebčina Netolice, případně ostatních šlechtitelských chovů (**Misař, 2011**).

Podle **Štěrby (2011)** jsou produkty našeho chovu sportovních koní suverénně válcovány, jak cenou, tak poptávkou, mnohdy méně kvalitními dovozy ze zahraničí, hlavně německých zemí, stále se naši chovatelé snaží vychovat co nejlepší koně, kteří by importům mohli konkurovat.

2.4 Perspektiva šlechtění českého teplokrevníka

Vlivem selekce na sportovní výkonnosti narůstal v teplokrevném chovu počet plemeníků s prověřenou sportovní výkonností. Část z nich byla výsledkem šlechtění a ostatní byli importováni většinou z chovů, na které měla selekce na sportovní výkonnost dlouhodobý vliv.

Konkurenční schopnost potomstva některých tuzemských plemeníků byla srovnatelná s úrovní výkonnosti potomstva plemeníků importovaných. Skokovou výkonností vyniklo zejména potomstvo 235 Dietward-7 (37 hodnocených potomků), 2440 Dietward-23 (62 hodnocených potomků), 2287 Przedswit Horymír (44 hodnocených potomků) a 2221 Quoniam II-146 (44 hodnocených potomků).

Současný princip šlechtění českého teplokrevníka byl zahájen v letech 1992-1993. Z důvodu velkého počtu plemeníků používaných v plemenitbě a nízké intenzity selekce je plemeno český teplokrevník dosud typově, původově i výkonnostně málo vyrovnané (**Misař, 2011**).

Podle **Misaře (2011)** mohou ke konsolidaci typu a vlastností českého teplokrevníka přispět následující opatření:

- důkladná analýza původů chovných klisen z pohledu zastoupení plemen a nejvýznamnějších individualit ve šlechtění;
- respektování svébytnosti plemene zpřísněním zápisu do plemenné knihy. Genetický princip jejího vedení by se měl stát prioritou zápisu;
- optimalizace chovných podmínek zřízením hřibáren pro odchov klisniček ve správě SCHČT. Kritéria výběru klisniček do odchovu by měla přispívat ke zvýšení úrovně chovatelské kázně. V hřibárnách by se měly prioritně odchovávat nejperspektivnější klisničky jako základna vzestupu ČT;
- konsolidace typu a vlastností ČT prostřednictvím plemeníků vysoké plemenné hodnoty v závislosti na genofondu stáda chovných klisen;
- zvýšení osvěty a informovanosti chovatelů publikováním výsledků vzdělávací a vědeckovýzkumné základny i předních hipologů.

Maršálek (2008) se domnívá, pokud má být šlechtitelská práce úspěšná a má přinášet zlepšení kvality v rámci celé populace (celého plemene) je nezbytné mít:

- jasně stanovený chovný cíl (kam by se mělo plemeno vyvíjet);
- definované selekční postupy (s využitím moderních metod);
- jasně stanovené nejen jaké podklady se budou zjišťovat, ale i kdo, jak a v jakých intervalech je bude vyhodnocovat a jakou metodou;
- ujasněný postup zveřejňování výsledků – tak aby byly přístupné a srozumitelné každému chovateli;
- systém vzdělávání chovatelů umožňující šíření a využívání nových informací;
- takové nastavení finanční podpory, aby směřovala ke zkvalitnění šlechtitelského procesu.

2.5 Ústavy pro chov koní, jejich minulost a současnost

Po osvobození v roce 1945 byly některé oblasti zejména v pohraničních okresech začleněny do státních statků. Ty si na mnoha místech organizovaly svůj vlastní chov. Významným opatřením pro zkvalitnění chovu bylo rozhodnutí tehdejšího generálního ředitelství státních statků po roce 1948 zakládat své vlastní hřebčiny, a to jak pro chov teplokrevný, tak chladnokrevný. Plemenný materiál pro tyto nově vznikající ústavy byl jednak opatřován nákupem klisniček ze zemského chovu, jednak nákupem ve stávajících hřebčinech nebo byly získány jako kořistní klisny se známými výžehy od vojenské správy (**Štencl, 1976**).

Podle **Misaře (2011)** poválečný vývoj šlechtění teplokrevníků ovlivnily hřebčiny ve správě státních statků. K nejvýznamnějším patřila teplokrevná stáda hřebčínů Xaverov, Hostouň, Pohořelice, Vítkov, Žabovřesky u Benešova a Židlochovice. Pozdějším poklesem potřeby koní a změnou cíle šlechtění většina těchto hřebčínů a chovů zanikla nebo změnila chovný program.

V České republice začátkem 70. let zajišťovaly plemenitbu hřebčince: Písek, Nemošice a Tlumačov. V polovině 70. let byl hřebčinec v Nemošicích zrušen a hřebci byli převedeni do Písku. V této době hřebčinec v Tlumačově zajišťoval plemenné hřebce pro oblast Moravy, Písek pro oblast Čech. Zdrojem mladých plemeníků byly především hřebčiny Albertovec, Kladruby nad Labem a Netolice. Menší část hřebců se vybírala ze zemského chovu, a to ze šlechtitelských a rozmnožovacích chovů, a z nakoupených hřebečků odchovaných v hřebčincích (**Dušek, 2007**).

Začátkem 90. let bylo přistoupeno k privatizaci hřebčínů Albertovec a Netolice. Kladrubský hřebčín snížil počet teplokrevných klisen na asi 12 jedinců a tím také ztratil pro chov českého teplokrevníka význam. Zajišťování hřebců pouze ze zemského chovu bylo pro hřebčince velice obtížné, neboť zemský chov není schopen nahradit prochované klisny hřebčínů. Ministerstvo zemědělství ČR ve své dotační politice začalo podporovat nákup plemenného materiálu v zahraničí, a tak pro hřebčince i pro ostatní chovatele bylo výhodné plemenné hřebce dovážet (**Dušek, 2007**).

Kromě hřebčinců se stali významnými majiteli hřebců i někteří chovatelé, největším producentem čerstvého i zmrazeného spermatu je ECR (Equinni

reprodukční centrum) Mnětice, majitel Ing. Z. Müller, CSc., které disponuje také velkým množstvím dovezeného spermatu ze zahraničí. Dalším velkým majitelem plemenných hřebců byl a možná opět bude privatizovaný hřebčín Albertovec a šlechtitelský chov koní Měník Kubišta (privatizovaný chov koní bývalého JZD Humburky) (Dušek, 2007).

2.5.1 Hřebčince

Hřebčinec Tlumačov - byl zřízen v roce 1925 sloučením tří dřívějších hřebčinců v Opavě, Hodoníně a Hejčíně. Těžiště teplokrevníků spočívalo v hřebcích oldenburských a východofríských, u chladnokrevníků měli největší podíl norici, později belgici. V 60. letech by rozšířen dalším úsekem chovu koní - chovem klusáka (Dušek, 1992).

Po sametové revoluci, v roce 1991, se Středisko chovu koní Tlumačov osamostatnilo od Plemenářského podniku Tlumačov a bylo zařazeno jako samostatný závod koncernového podniku Státní plemenářský podnik Praha. Od tohoto data začalo opět samostatné hospodaření hřebčince. Od roku 1992 byly sloučeny oba hřebčince působící v České republice, a to Tlumačov a Písek, v jeden podnik. K 1.1.1993 rozhodnutím Ministerstva zemědělství a výživy se Zemský hřebčinec Tlumačov stává samostatným podnikem. Oproti původnímu hřebčinci má pouze objekty v Tlumačově, na Skalách a Buňově (www.hrebcinectlumacov.wz.cz).

Stav hřebců se v současné době pohybuje kolem 70-100ks všech plemen. V minulých letech bylo do hřebčince zakoupeno několik zajímavých hřebců, z Holandska dovezený 572 Jetro s.v., z Německa dovezen 2666 Porter a 2516 Lopez. Náš chov reprezentuje hřebec 2559 Genius-11 (Dušek, 2007).

Hřebčinec Písek - byl založen roku 1892 jako shromaždiště hřebců. Budovy dnešního hřebčince byly postaveny v roce 1902. V roce 1952 byla k hřebčinci připojena hříbárna v Novém Dvoře. K hřebčinci patří i objekt Humňany, kde je také vybudováno odchovné zařízení pro hříbata (Dušek, 2007). Hřebčinec vždy zajišťoval vhodné plemenné hřebce jednak z domácího chovu, k čemuž sloužily hříbárny, které byly součástí hřebčince, dále pak tyto potřeby byly zabezpečovány

dovozem plemenných hřebců a to jak mohutných teplokrevných hřebců oldenburských, hannoverských, anglonormanských, tak i chladnokrevných hřebců, provenience belgické a norické (www.zemskyhrebceinecipisek.cz).

V současnosti je ve stavu 70-100 hřebců. Z dovezených hřebců stojí za zmínku 629 Fetyš, 662 Carbido, 582 Cesar. Z našeho chovu pak vynikající 472 Przedswit XVI-64. Vedení v obou hřebčincích je zaměřeno na testaci všech mladých hřebců ve sportu, rovněž v obou hřebčincích je zařízení na odběry spermatu a jeho distribuci v čerstvém stavu. Přestože jsou oba podniky státní, jejich privatizace byla prozatím zastavena. Činnost hřebčinců je ve všech chovech v širším středoevropském měřítku velmi významná, neboť vytváří osu celého zemského chovu (**Dušek, 2007**).

2.5.2 Hřebčiny

Hřebčín Albertovec – vznikl přestěhováním bývalého vojenského hřebčína v Hostouni v roce 1951 (**Dušek, 2007**). Úkolem hřebčína bylo dodávat státním hřebčincům ušlechtilé korektory zemského chovu. Z tohoto důvodu bylo šlechtění zaměřeno na chov korektního, ušlechtilého, dostatečně mohutného teplokrevníka v typu polokrevného kmene Furioso (**Misař, 2011**). Kromě 80 klisen českého teplokrevníka bylo v Albertovci stádo anglického plnokrevníka (**Dušek, 2007**). V letech 1991-2002 zaujal albertovský chov významnou pozici ve šlechtění českého teplokrevníka. Důvodem bylo účinné zavedení sportovní testace potomstva kmenových plemenů a chovných klisen. Jejím úspěchem získával albertovský hřebčín náskok v selekci sportovních koní před hřebčínem kladrubským a netolickým. Privatizací bohužel začal jeho negativní vývoj a pokračoval až do roku 2005. V říjnu 2005 koupil hřebčín pan Josef Hájek a rozhodl se jeho pozici ve šlechtění koní obnovit (**Misař, 2011**).

Bylo provedeno opakované komisionální hodnocení chovného materiálu. Plemenářská práce spočívá v obnovení rodin ze zbytku původních i nově vzniklých a výběru jednotlivých klisen podle původu a výkonnosti. Při připáření hřebců je prvním úkolem sjednocení typu, exteriéru a původu dle původního zaměření hřebčína. Proto byli využiti osvědčení hannoverští hřebci Lopez a Dantes, trakénský Topas-14. V další fázi budou připářováni hřebci výkonnostně špičkových původů

v hřebčíně tradičních hannoverských i trakénských a dalších teplokrevných hřebců významných evropských linií sportovních koní (holštýnské, KWPN, Selle France) (www.albertovec.cz).

Hřebčín Kladruby nad Labem – byl založen roku 1579. Historie hřebčína je velmi bohatá a má mnoho kladů i záporů, tak jak se utvářely dějiny Rakouska-Uherska. V roce 1918 převzal hřebčín československý stát s úkolem produkovat plemenné hřebce pro zemský chov a udržet stádo starokladrubských koní v barvě černé a bílé. Vraníci byli ve 30. letech z hřebčína rozprodáni. Hřebčín choval do začátku 90. let asi 80 klisen českého teplokrevníka, asi 40 klisen starokladrubských bělek, v Nemošicích (přičleněných již ke kladrubskému hřebčínu) bylo drženo stádo chladnokrevných klisen v počtu asi 15 ks. Pro potřeby vlastních dostihových stájí bylo v Židlochovicích 10 plnokrevných klisen. Posláním kladrubského teplokrevného stáda bylo dodávat státním hřebčincům plemeníky vysoké hodnoty pro korekci vlastního zemského chovu (**Misař, 2011**).

V 90. letech byl hřebčín podřízen Ministerstvu zemědělství a byl ustaven jako Národní hřebčín. Teplokrevné stádo bylo asi až na 12 klisen rozprodáno, rovněž tak angličtí plnokrevníci a chladnokrevníci. Samozřejmě byly zrušeny i obě dostihové stáje (**Dušek, 2007**). Zbylé teplokrevné klisny byly dcerami 10 různých otců a jejich výběr tudíž nesvědčil o koncepci a perspektivě zachovat v Kladrubech konsolidované kmenové stádo jako genetický zdroj šlechtění českého teplokrevníka. V průběhu dalších let bylo toto nepočetné stádo dále redukováno a v roce 2002 z něj zůstaly pouze 2 klisny. Redukcí bylo zničeno dílo několika generací českých hipologů, kteří se podíleli na konsolidaci a tvorbě kladrubského teplokrevného chovu. Jeho zánikem definitivně ztratilo šlechtění českého teplokrevníka významný zdroj korekce vlastností zemského chovu (**Misař, 2011**).

V polovině 90. let byl starokladrubský kuň vyhlášen národní kulturní památkou. V současné době chová hřebčín asi 80 klisen starokladrubských bělek (**Dušek, 2007**).

Hřebčín Slatiňany – vznikl pro regeneraci černého kladrubského koně. Dnes je součástí Národního hřebčína Kladruby nad Labem. V 80. letech byla ve Slatiňanech vybudována centrální testovací stanice pro mladé hřebce. Sloužila

především k testaci teplokrevných a chladnokrevných hřebců a nyní je využívána pouze pro k výcvikovým účelům (**Dušek, 2007**).

Hřebčín Netolice – první zmínka o zřízení schwarzenberského hřebčína pochází z roku 1614 a chov koní v okolí Netolic má dlouhodobou tradici. V Novém Dvoře, pozdějším objektu netolického hřebčína existoval chov koní až do roku 1924. V důsledku pozemkové reformy zanikl. Po vzniku státních statků v roce 1948 byl chov koní v dřívějších schwarzenberských objektech obnoven (Misař, 2011). Chov koní byl zaměřen na produkci vojenských jezdeckých koní. Zrušením hipických vojenských složek se zaměření chovu měnilo, došlo k zmohutňovacímu procesu v chovu teplokrevníka a obnovil se chov chladnokrevníka. V 60. letech měl hřebčín Netolice koně umístěné v objektech Nový Dvůr, Žitná, Schwarzenberk a část chladnokrevných hříbat v Záboří. V hřebčíně se chovalo asi 100 klisen s vysokým podílem hannoverské a trakénské krve a asi 20 chladnokrevných klisen s norickou krví (**Dušek, 2007**).

V roce 1989 měl hřebčín ve stavu 80 teplokrevných klisen, v původech převládali hannoverští plemenici a jim příbuzné vlivy šlechtění. Podle vyjádření ředitele francouzského hřebčince St.Lô pana G. Bideaulta bylo netolické kmenové stádo vhodnou základnou pro šlechtění koní na sportovní výkonnost. Pozdější privatizace tomu zabránila. Netolický hřebčín byl privatizován formou přímého prodeje majiteli, který byl v oboru hipologie nezasvěceným laikem. Prodejem tento perspektivní chov zanikl (**Misař, 2011**).

2.6 Chovný cíl

Šlechtitelský program ČT (2011) uvádí, že cílem šlechtění českého teplokrevníka je ušlechtilý, korektní a lehce jezditelný kůň, který na základě svého temperamentu, charakteru, prostorné a elastické mechaniky pohybu a pevného zdraví, je vhodný pro všechny druhy výkonnostního jezdeckého sportu v rámci disciplin FEI a pro volnočasové aktivity. Dospělý kůň je středního tělesného rámce s dobrými liniemi, pevného fundamentu a bez zjevných a geneticky podmíněných vad a chorob.

<i>Tělesné míry</i>	<i>Klisny</i>	<i>Hřebci</i>
KVH (cm)	161-167	162-170
obvod holeně (cm)	19,5-22	21-22,5

2.6.1 Plemenné knihy

Šlechtitelský program ČT, 2011 - Šlechtění českého teplokrevníka vychází ze zákona 154/2000Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat. Řídí se dlouhodobým programem navrženým Radou plemenné knihy a schváleným předsednictvem Svazu chovatelů českého teplokrevníka. Svaz vede plemennou knihu pro českého teplokrevníka, chovaného na území České republiky. Do šlechtitelského programu českého teplokrevníka jsou zahrnuti všichni plemenní koně, kteří jsou zapsáni do některé z těchto plemenných knih:

- plemenná kniha hřebců;
- hlavní plemenná kniha klisen;
- plemenná kniha klisen;
- pomocná plemenná kniha klisen.

2.6.2 Metody chovu

Šlechtitelský program Svazu chovatelů českého teplokrevníka prosazuje a uvádí chovatelské postupy k dosažení chovného cíle. K tomu patří hodnocení plemenného typu, stavby těla, výkonnostní zkoušky, stanovení plemenné hodnoty a selekční postupy. Chovný cíl je zabezpečován metodou čistokrevné plemenitby. To znamená, že jsou mezi sebou připouštěni hřebci z plemenné knihy hřebců a klisny z hlavní plemenné knihy a pomocné plemenné knihy (**Šlechtitelský program ČT, 2011**).

2.7 Plemena využívaná při šlechtění českého teplokrevníka

Vyjmenovaná plemena, která mohou být použita bez zvláštního souhlasu, za podmínky splnění stejných kritérií platných pro českého teplokrevníka, jsou:

anglický plnokrevník, angloarab a jedinci arabského původu, trakénský kůň, holandský jezdecký kůň, belgický jezdecký kůň, dánský teplokrevník, francouzský jezdecký kůň, všechny varianty německého jezdeckého teplokrevníka, Zangersheide, švédský teplokrevník, moravský teplokrevník, furioso, slovenský teplokrevník, kůň Kinský, kůň velkopolský a polská plemena odpovídající kritériím ČT. U vyjmenovaných plemen je požadován stejnosměrný teplokrevný rodokmen (**Šlechtitelský program ČT, 2011**).

Populace českého teplokrevníka byla v rámci šlechtitelského programu zušlechtována plemeny šlechtěnými na sportovní výkonnost (hannoverský kůň, holštýnský kůň, selle francais, KWPN aj.). Cílem tohoto zušlechtování bylo zvyšování výkonnostního potenciálu populace a intenzivnější šlechtění na sportovní výkonnost (**Dušek, 2007**).

Z plemen využívaných při šlechtění českého teplokrevníka jsme vybrali čtyři, o kterých se domníváme, že chov ovlivňují nejvíce. Jsou jimi hannoverský kůň, holštýnský kůň, anglický plnokrevník a trakénský kůň.

2.7.1 Holštýnský kůň

Historie:

Původní domácí chov z Holštýnska, jehož znaky jsou ještě patrné v mnoha plemenech německých koní, zprvu ovlivnil mohutný příliv španělské, orientální a neapolské krve. Od 16. století do konce 18. století byli holštýnští koně velmi vyhledávaní ve Španělsku, v Dánsku, Itálii, Francii i v jiných evropských zemích, včetně našich. Ve své době byl holštýn hodnocen jako tvrdý a spolehlivý kočárový a tažný kůň, jehož vysoká, elegantní akce, zděděná po španělských předcích, nevylučovala jeho využití ani jako těžkého jezdeckého koně.

Holštýn vždycky vynikal klidným, ovladatelným temperamentem, cennou vlastností, která se při selekci velmi pečlivě sledovala. Ovšem v roce 1680 to sotva mohl být kůň s vynikající elegancí, což nebyl ani později. Vady zevnějšku se na počátku 19. století podařilo odstranit díky dovezeným anglickým plnokrevníkům. Hrubý klabonos začal mizet, akce se snížila a cvalová akce zlepšila.

Nejvýznamnější bylo zavedení yorkshirských kočárových hřebců. Ti byli rychlejší příbuzní clevelandského hnědáka. Jejich přikřížení dodalo holštýnovi vyrovnaný temperament a upevnilo jeho charakteristickou pohybovou akci, která odpovídala jeho poměrně těžkému rámci. Chov se rozvíjel tímto způsobem hlavně v Traventalském hřebčíně, založeném v roce 1867 ve Šlesvicko-Holštýnsku Prusy. Tento hřebčín už neexistuje a celou odpovědnost za chov plemene převzal Svaz chovatelů holštýnských koní v Elmshornu (**Edwards, 1998**).

Po druhé světové válce se holštýnští chovatelé přizpůsobili změně poptávky a začali šlechtit sportovního jezdeckého koně. Proto korigovali vlastnosti plemene především anglickým plnokrevníkem, angloarabem, případně hannoverským koněm (**Dušek, 2007**).

Chovný cíl:

Typický holštýn by měl být souladný a harmonický kůň sportovního typu s předpokladem zejména pro skokový sport. Dobře vyjádřený pohlavní výraz u hřebců i klisen je samozřejmostí. Má být příjemného temperamentu, klidný a vyrovnaný, pracovitý a ochotný, dobrého charakteru a milé povahy s velkým předpokladem pro skákání, ale i drezuru a military na vysoké úrovni. Chovný cíl holštýnského koně upřednostňuje hnědáky, přičemž povolené jsou všechny základní barvy mimo strakáče (**www.holsteiner-verband.de**).

Holštýnský kůň je ušlechtilý, poměrně harmonický jezdecký kůň velkého obdélníkového rámce (163-173cm), s ušlechtilou, suchou hlavou, delším, rovným svalnatým, vysoko nasazeným klenutým krkem, méně výrazným, dlouhým kohoutkem, středně dlouhou, někdy volnější horní linií, dlouhou, skloněnou svalnatou zádí, skloněnější, dlouhou svalnatou plecí, hlubší, širokou, delší hrudí, kratším, oválným trupem, silnějším, kostnatým, sušším fundamentem s dobrými, pružnými kopyty a pravidelnými postoji; nejčastější barvou je hnědák a bělouš (**Dušek, 2007**). Chody jsou považovány za pilné, prostorné a v taktu uvolněné a aktivní. Klusový pohyb je typický vysokou karpální akcí, cval energický a vyvážený, vycházející ze zadě a umožňující odlehčit předek. Technika skoku s dobrou baskulí, vyklenutým kohoutkem a výrazným krčením končetin (**www.holsteiner-verband.de**).

Je konstitučně tvrdým koněm s vynikající mechanikou pohybu, vynikající skokan, méně přizpůsobivý suššímu klimatu, náročný na podmínky chovu. K nejvýznamnějším současným liniím patří: Capitol, Cor de la Brye're, Grande (Grannus), Landgraf I (Ladykiller), Ramiro Z (Ramzes) **(Dušek, 2007)**.

2.7.2 Hannoverský kůň

Historie:

Hannoverský kůň, vždy s výžehem ve tvaru stylizovaných koňských hřebců ve tvaru písmene H, patří k nejpočetnějším a nejznámějším evropským teplokrevníkům. Na vzniku plemene měl značný podíl hřebčinec v Celle, založený v roce 1735 na popud Jiřího II., kurfiřta hannoverského a krále anglického. **(Edwards, 1992)**. O tom, že dnes hannoverský kůň představuje jedno z nejvýznamnějších plemen koní na světě, nemůže být pochyb. Do plemenné knihy je zapsáno téměř 19.000 aktivních chovných klisen a 450 plemenných hřebců **(www.hannoveraner.com)**.

Jádrem chovu byla skupina silných hřebců, ti byli připarováni s místními těžkými klisnami, takže vznikl všestranný selský kůň. Zprvu v Celle spoléhali na 14 černých holštýnských hřebců **(Edwards, 1992)** a roce 1764 zde již působilo 51 hřebců, z nichž 50 mělo španělský původ. Na základě společenských (armáda, doprava) a ekonomických (zemědělství) požadavků byly šlechtěny tři užitkové typy: jezdecký, kočárový a tažný. Ke šlechtění byli používáni hřebci meklenburští a pomořanští. Později sílil požadavek armády na výkonného jezdeckého koně a z tohoto důvodu byli ve šlechtění preferováni angličtí plnokrevníci. V roce 1888 získalo šlechtění hannoverského koně pevný řád založením plemenné knihy a v roce 1922 založili chovatelé Svaz chovatelů hannoverského koně **(Dušek, 2007)**.

Především prostřednictvím trakénského koně a anglického plnokrevníka se stal hannoverský kůň tím, čím je dnes: celosvětově rozšířeným ušlechtilým korektním teplokrevníkem pro sport a rekreaci.

Hannoverský kůň představuje nejvýznamnější plemeno sportovních koní na světě. Největší počet vítězů mistrovství světa i olympijských vítězů pochází z hannoverského chovu **(www.hannoveraner.com)**.

Chovný cíl:

Chovným cílem hannoverské plemenné knihy je inteligentní, odvážný, pracovitý kůň dobrého charakteru a příjemného temperamentu, lehce jezditelný, v přirozené rovnováze s dobrou aktivitou zádě a ohebností (www.hannoveraner.com).

Hannoverský kůň je velmi ušlechtilý, velmi harmonický mohutnější jezdecký kůň velkého obdélníkového rámce (160-170 cm), s typickou ušlechtilou, klínovitou, případně rovnou hlavou, výše nasazeným, klenutým, delším svalnatým krkem, výrazným, delším svalnatým kohoutkem, rovnou, dobře vázanou, středně dlouhou horní linií, dlouhou, skloněnou, svalnatou zádí, šikmou, dlouhou, skloněnou svalnatou plecí, hlubokou, širokou, dlouhou, klenutou hrudí, kratším, oválným trupem s méně prostorným břichem, středně suchým, kostnatým, suchým fundamentem s prostornými klouby (**Dušek, 2007**) a správným zaúhlením sponkových kloubů na hrudních (45–50°) i pánevních (50-55°) končetinách (www.hannoveraner.com). Jeho kopyta jsou menší s pružnou, často méně tvrdou rohovinou a pravidelnými postoji; nejčastější barvy jsou ryzák, hnědák, vraník, méně často bělouš. Je to konstitučně poměrně tvrdý, ranější kůň (**Dušek, 2007**). Mechanika pohybu je typická pro jednotlivé chody, dynamická a s výrazným prostorem a posunem pod tělo, kůň má být obratný a ochotný skokan s dobrou technikou předních i zadních končetin (www.hannoveraner.com). Je méně přizpůsobivý podmínkám prostředí, zejména suššímu klimatu a méně úrodné půdě. Nejznámějšími liniemi jsou: Flick, Adeptus, Detektiv, King, Goldschaum, Sember Idem, Abglanz, Adlerschind (**Dušek, 2007**).

2.7.3 Anglický plnokrevník

Historie:

Na britských ostrovech měl chov koní historickou tradici, a to již v dobách života tamních Keltů. Počátkem 10. století se na Britské ostrovy dováželi koně španělské, arabské a rovněž koně ze zemí germánských. Jimi se zušlechťovaly domácí chovy a tělesný rámec koní se postupně zvětšoval. Rozšiřovalo se též konání dostihů, což podporoval i osobní zájem panovníků. Za vlády Karla II. se do země importovaly

slavné Royals mares (královské klisny) a byly založeny nové dostihové dráhy **(Dušek, 2007)**.

V 17. století se střediskem dostihů se stal New Market, do Anglie jsou importováni arabští hřebci a hřebci orientálního původu a jsou kříženi s místními „závodními“ koňmi. Chov plnokrevníků má tři zakladatele – Byerley Turka, Darley Arabiana a Godolphin Barba. Od nich se odvozují první čtyři linie plnokrevníků – Herod, Eclipse, Matchem a Highflyer, což byl Herodův syn **(Edwards, 1992)**. V roce 1750 byl založen Jockey Club, který sjednotil propozice dostihů a povýšil maximální rychlost ve cvalu na jediné selekční kritérium **(Dušek, 2007)**. Roku 1791 bylo zapsáno již 5500 těchto koní do zvláštní knihy. Byl to první svazek tzv. General Studbook, plemenné knihy anglického plnokrevníka. Za anglické plnokrevníky mohli pak být označováni jen ti koně, kteří svými předky vyúsťují až na koně zapsané v plemenné knize anglických plnokrevníků **(Lerche, 1959)**.

Anglický plnokrevník je nejrychlejším plemenem. Nemůže být žádným jiným koněm zlepšován a jeho plemenná kniha byla uzavřena. To znamená, že do této knihy může být zapsán jen takový kůň, jehož oba rodiče jsou rovněž zapsáni v plemenné knize anglického plnokrevníka **(Jelínek, 1985)**.

Od 19. století se anglický plnokrevník postupně rozšířil do všech zemí, které měly vhodné podmínky pro jeho chov. Tak vznikly podle anglického modelu národní chovy anglického plnokrevníka s plemennými knihami navazujícími na General Studbook **(Dušek, 2007)**.

Chovný cíl:

Anglický plnokrevník (zkratka A1/1) je nejrychlejší koňské plemeno, rychlost je jediné kritérium pro zařazení do chovu **(Dušek, 2007)**. Takto zaměřený výběr způsobil, že byl vyšlechtěn kůň s dlouhými liniemi, často charakteristických tvarů, ačkoliv detaily zevnějšku plnokrevníka jsou značně variabilní **(Lerche, 1959)**. Všeobecné výkonnostní požadavky na anglické plnokrevníky jsou: připravenost na výkon a konstituční tvrdost, schopnost regenerace, vydatná pohyblivost ve všech chodech, zejména ve cvalu, při vynikající rychlosti a vytrvalosti **(Flade, 1990)**.

Exteriérem je anglický plnokrevník velmi ušlechtilý a harmonický jezdecký kůň středního obdélníkového rámce (155-165cm), variabilnější tělesné stavby, má

ušlechtilou, suchou, rovnou hlavu, dlouhý, štíhlý, rovný, svalnatý, nízko nasazený krk, výrazný dlouhý svalnatý kohoutek, delší rovnou, dobře vázanou horní linii, dlouhou, skloněnou, svalnatou záď, dlouhou, šikmou, svalnatou plec, hlubokou, širokou, dlouhou klenutou hrud', delší klenutý trup, štíhlý, suchý, kostnatý fundament s prostornými klouby, menšími, pevnými kopyty; přední postoj mívá často přikleklý, zadní korektní. Je to nejrychlejší dostihový kůň s vynikajícím evalem s rekordní minutovou rychlostí na 1000m 1100m za min a na 4020m 944,4m za min. K nejvýznamnějším světovým liniím patří: Phalaris, Gainsborough, Swynford-Blandford, Teddy, Bruleur, Dark Ronald, Prince Rose, Ribot **(Dušek, 2007)**.

2.7.4 Trakénský kůň

Historie:

Trakénský kůň byl vyšlechtěn z koní, chovaných ve Východním Prusku již ve 13. století, kteří byli využíváni jako koně pracovní. Tehdy tuto oblast ovládal řád německých rytířů, kteří se intenzivně zabývali chovem koní. Jako kmenové stádo použili domácí schweiky, zdejší malé selské koně, příbuzné polskému konikovi **(Edwards, 1998)**.

Trakénský kůň patří mezi nejstarší plemeno jezdeckého koně v Německu. Dlouho bylo uznáváno jako původní plemeno, a to i v mezinárodním měřítku. Geneticky je možno trakénského koně vysledovat až do roku 1732, kdy byl pruským králem Bedřichem Vilémem I. založen hřebčín Trakehner (**www.trakehner-verband.de**). Trakénský hřebčín se stal hlavním zdrojem hřebců pro celé Prusko. Proslul zejména výkonnými jezdeckými koňmi, rovněž i elegantními kočárovými koňmi, kteří spojovali životnost a vytrvalost s rychlostí **(Edwards, 1998)**.

V plemenitbě převažovali arabští plnokrevníci, Shagya arab a anglo – arabští koně (**www.trakehner-verband.de**). Od 19. století sílil vliv anglického plnokrevníka. Tím postupně vznikal východopruský kůň v typu angloaraba. Hřebčín Trakehner byl centrem šlechtění. Výžehem hřebčínských koní byl jeden losí paroh na levém stehně a byli označováni jako trakénští. Na rozdíl od nich měli koně zapsaní ve východopruské plemenné knize vyžehnuty dva losí parohy na levém stehně **(Dušek, 2007)**.

Chovný cíl:

Cílem je chov jezdeckého a sportovního koně, který je lehce jezditelný a talentovaný pro mnoho použití. Pečlivou výběrovou plemenitbou se podařilo zachovat i velikou odolnost a vytrvalost. Posláním asociace chovatelů trakéna je podporovat toto původní plemeno v jeho zvláštní, specifické formě a zajistit co nejlepší pokrok v jeho šlechtění. Typově trakénský kůň ztělesňuje „drahokam mezi německými jezdeckými plemeny“ (www.trakehner-verband.de).

Trakénský kůň je velmi ušlechtilý, velmi harmonický jezdecký kůň středního, výrazně obdélníkového rámce (160-165cm), s klínovitou, suchou, ušlechtilou hlavou, dlouhým, štíhlým svalnatým středně nasazeným krkem, výrazným, dlouhým svalnatým kohoutkem, dobře vázanou delší horní linií, mírně skloněnou, dlouhou svalnatou záďí, skloněnou, dlouhou svalnatou plecí, hlubokou, širokou, delší hrudí, hlubším, delším trupem, suchým, štíhlým, kostnatým fundamentem s dobrými kopyty s tvrdou rohovinou a pravidelnými postoji. Nejčastější barvy jsou hnědák, ryzák, vraník. Trakénský kůň je konstitučně tvrdý, poměrně vytrvalý kůň s vynikající, prostornou, dobře vyváženou mechanikou pohybu, dobrý skokan, dobře krmitelný (Dušek, 2007).

3. CÍL PRÁCE

Současný chov a šlechtění českého teplokrevníka se soustřeďuje na dovoz zahraničních hřebců a využívání plemenného materiálu z významných plemenných knih evropských sportovních plemen. Nejčastějším důvodem využití hřebce v plemenitbě je jejich vlastní sportovní výkonnost.

Cílem práce bylo zpracovat přehled o využití zahraničních hřebců a dále zjistit jejich vliv ve šlechtění českého teplokrevníka. Zároveň bylo sledováno zastoupení hřebců plemene český teplokrevník a jejich uplatnění v chovu. Parametrem hodnocení byly výsledky skokových soutěží.

Cíle bakalářské práce:

- shromáždit údaje o výsledcích nejlepších plemenných hřebců ve skokových soutěžích v letech 2000 až 2010
- ze získaných podkladů vyhodnotit zastoupení zahraničních hřebců a hřebců českého chovu
- porovnat výsledky sportovních koní plemene český teplokrevník s výsledky koní plemene holštýnský kůň, hannoverský kůň, trakénský kůň a anglický plnokrevník
- zjistit vývoj zastoupení plemenné příslušnosti otců koní s nejlepšími sportovními výsledky
- ze zjištěných výsledků formulovat závěry využitelné pro chov sportovních koní

4. MATERIÁL A METODIKA

Podkladovým materiálem pro zpracování bakalářské práce byly údaje získané z Přehledů o sportovních koních – Žebříček nejlepších plemeníků dle ASH ve skokových soutěžích v letech 2000-2010. Měřítkem byla Absolutní sportovní hodnota (ASH) – s hranicí výkonu obtížnostní stupeň S. Dále byly využity údaje získané z oficiálních dokumentů Svazu chovatelů Českého teplokrevníka – Ročenka, Katalogu hřebců a oficiálních dokumentů Asociace svazu chovatelů koní – Seznam hřebců.

Ročenka Přehled o sportovních koních je vydávána od roku 1985. Můžeme zde najít veškeré informace o stavu a výkonnosti sportovních koních. Jsou zde zpracované statistické přehledy o početních stavech, věkové struktuře, četnosti mladých koní, struktuře podle pohlaví, dále přehled četnosti majitelů, o typech chovů.

4.1 Sledované ukazatele

Byly sledovány tyto ukazatele:

- plemeno
- rok narození
- ASH (S)
- počet potomků se šesti a více starty v daném roce
- počet potomků - hřebců v chovu
- počet startů
- nejvyšší dosažený stupeň

Celkem byly zpracovány výsledky 63 hřebců, kteří se jednou nebo vícekrát umístili v první desítce Žebříčku nejlepších plemeníků dle ASH v letech 2000-2010.

4.2 Metody zpracování

Sledovaným obdobím byl rok 2000-2010. Z jednotlivých let byl použit žebříček plemeníků dle ASH (S) s počtem potomků minimálně 7 a více. Pořadí určovala nejvyšší ASH – výkonnostní stupeň S. Zjištěné údaje byly za jednotlivá období zpracovány tabulkou a grafickou formou. Z těchto údajů bylo zjištěno zastoupení plemen využívaných v chovu českého teplokrevníka. Bylo porovnáno využití zahraničních hřebců s hřebci domácího chovu. Dále byla vyhodnocena stoupající sportovní výkonnost ve skokových soutěžích.

Tato metodika byla využita pro posuzování výkonnosti plemenných hřebců.

4.3 Hodnocení plemenných hřebců

Nejobjektivnějším způsobem je výběr podle výkonnosti potomstva. K odhadu plemenné hodnoty lze v chovu koní využít různé metodické postupy, kdy základním aspektem zůstává srovnání výkonnosti hodnoceného jedince s výkonností rodičů nebo průměrem vrstevníků, popř. populace, anebo srovnání výkonnosti potomstva více plemeníků či matek (**Jokl, 1977**).

Posuzování kvality plemenných hřebců v České republice z hlediska sportovní výkonnosti uvádí **Pellarová a kolektiv (2000)**, pro hodnocení využívají výpočet Absolutní sportovní hodnoty (ASH) na základě průměru pomocných bodů.

Absolutní sportovní hodnota (ASH) plemeníka vyjadřuje, jakou kvalitu výkonu manifestovalo jeho potomstvo. Vychází z porovnání skutečných výsledků dosažených potomstvem s nejlepším dosažitelným výsledkem.

Stanovuje se na standardní hranici výkonu (obtížnostní stupeň S), tj. ASH (S) a vyšších stupních / u skoků je uvedeno rozlišení dosažené obtížnosti v „hvězdičkách“.

Obecný výpočet: u skokové disciplíny se rozšiřuje, např. místo stupně L je zařazeno L* a L** a jim odpovídající počty startů ve jmenovateli

$$\text{ASH} = \frac{\sum_{i=1}^{x_1} a/a' + \sum_{i=1}^{x_2} b/b' + \sum_{i=1}^{x_3} c/c' + \sum_{i=1}^{x_4} d/d'}{x_1 + x_2 + x_3 + x_4}$$

azískaný počet pomocných bodů v obtížnostním stupni „Z“

a'maximální možný počet pomocných bodů

x₁počet startů v obtížnostním stupni „Z“

bzískaný počet pomocných bodů ve stupni „ZL“

b'maximální možný počet pomocných bodů ve stupni „ZL“

x₂počet startů ve stupni „ZL“

czískaný počet pomocných bodů ve stupni „L“

c'maximální možný počet pomocných bodů ve stupni „L“

x₃počet startů ve stupni „L“

dzískaný počet pomocných bodů ve stupni „S“

d'maximální možný počet pomocných bodů ve stupni „S“

x₄počet startů ve stupni „S“

Absolutní sportovní hodnota vypočítaná na základě výsledků do obtížnostního stupně „S“ včetně, je základní a používá se pro vzájemné porovnání plemeníků. Je zpracována pro jednotlivé disciplíny samostatně. Absolutní sportovní hodnota dosahuje hodnot od 0,00-1,00:

ASH HODNOCENÍ PLEMENÍKA

0,70 a vyšší vynikající

0,60-0,69 velmi dobrý

0,50-0,59 dobrý

0,40-0,49 podprůměrný

do 0,39 špatný

4.4 Hodnocení koní

Skutečný výsledek koně v soutěži - ve skocích v trestných bodech se přepočítá pomocí následujících matic na pomocné body.

Podle průměru pomocných bodů na jeden start jsou řazeny žebříčky. Od roku 2008 matice pro skoky zohledňuje obtížnostní stupně dle hvězdiček. Podle tabulky č. 1 se přepočítává výsledek v soutěži na pomocné body.

Tabulka č. 1 Tabulka pro přepočet výsledku soutěže na pomocné body

zdroj: Přehled o sportovních koních

Stupeň soutěže	Diskvalifikace (odečítá se)	Trestných bodů v soutěži do pomocných bodů										
		0	4	9	12	16	20	24	26	32	36	40
T**	- 2	22	19	16	14	12	10	8	6	4	2	1
T*	- 3	19	16	14	12	10	8	6	4	2	1	
ST**	- 4	12	10	8	6	5	4	3	2	1		
ST*	- 4,5	10	9	7,5	5,5	4,5	3,5	2,5	1,5			
S**	- 5	9	7	6	5	4	3	2	1			
S*	- 5,5	7	6	5	4	3	2	1				
L**	- 6	6	5	4	3	2	1					
L*	- 6	5,5	4,5	3,5	2,5	1,5						
ZL	- 5	5	4	3	2	1						
Z	- 4	4	3	2	1							

5. VÝSLEDKY A DISKUZE

Základem pro hodnocení byl žebříček hřebců působících v chovu českého teplokrevníka s minimálním počtem potomků 7 v letech 2000-2010 seřazený dle ASH (S).

5.1 Sportovní výkonnost potomstva plemenných hřebců ve skokových soutěžích

Tabulka č. 2 ukazuje nejvyšší dosaženou ASH (S) plemníka v jednotlivých letech sledovaného období. Protože chovatelé kladou stále větší důraz na sportovní výkonnost koní, objevují se zde převážně německá sportovní plemena. Z 10 hřebců, kteří v letech 2000-2010 dosáhli nejvyšší ASH, jsou pouze dva českého chovu.

Jiskrová (1996) tvrdí, že srovnání sportovních výsledků českého teplokrevníka se zahraničními plemeny nepřináší příznivé výsledky. Snaha o zvýšení jeho výkonnosti zapříčinila četné importy zahraničních plemen za účelem zušlechťování naší populace sportovních koní.

Sportovní výkonnost koní stoupá, v tabulce č. 2 vidíme, že hannoverský hřelec Stakkato již dalece převyšuje hodnotu 0,70. Tato hodnota značí vynikající sportovní výkonnost potomstva plemníka. Hřelec Stakkato dosáhl nejvyšší ASH (S) v roce 2008 - 0,854 a v roce 2010 – 0,885. Překvapivě vysokou ASH (S) dosáhl anglický plnokrevník 2442 Anno (GER) v roce 2009 – 0,861. Vysoké ASH (S) dále dosáhli holštýnští hřebci Contender – 0,840 v roce 2005 a 411 Comero - 0,827 v roce 2007. Český teplokrevník 2684 Aramis dosáhl v roce 2006 ASH (S) - 0,800.

Zajímavé je porovnání ASH (S) na začátku a na konci sledovaného období. V roce 2000 byla nejvyšší dosažená ASH (S) 0,740 a v roce 2010 se tato hodnota zvýšila na 0,885.

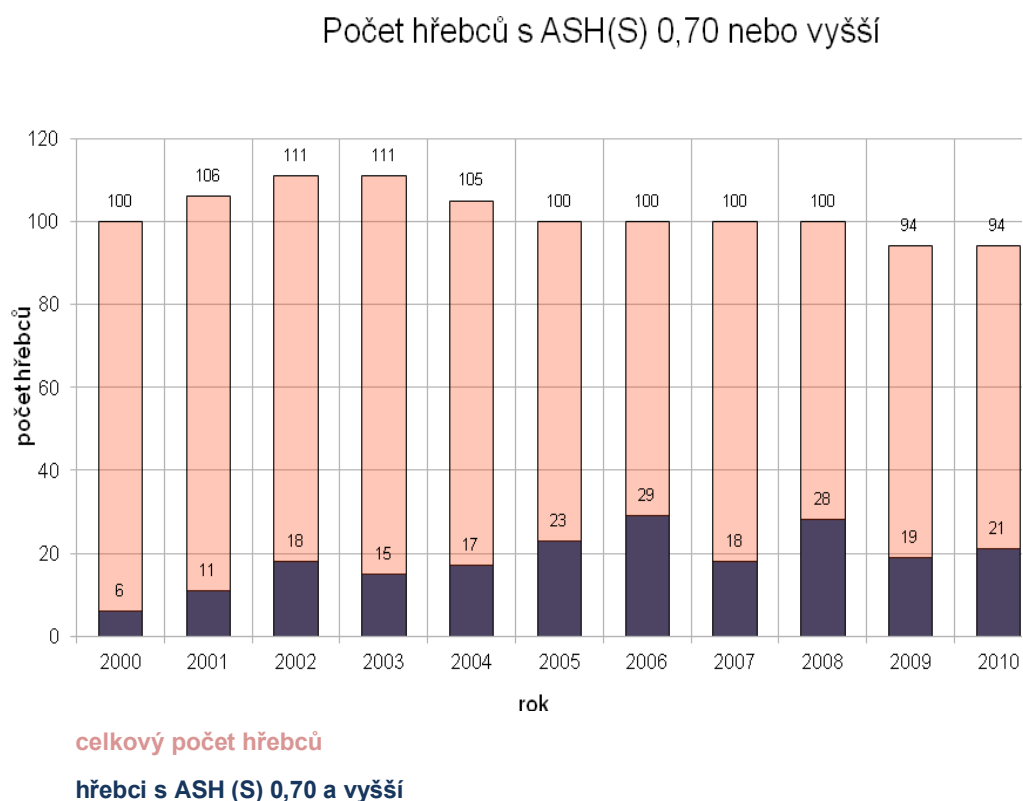
Tabulka č. 2 Nejvyšší dosažená ASH (S) v jednotlivých letech

ROK	ASH (S)	Jméno hřebce	Plemeno
2000	0,740	5010 Aloube Z	HANN
2001	0,770	235 Dietward - 7	ČT
2002	0,790	320 Grandchant (FR)	A 1/1
2003	0,770	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR
2004	0,790	Carthago Z	HOLST
2005	0,840	Contender	HOLST
2006	0,800	2684 Aramis s.v.	ČT
2007	0,827	411 Comero	HOLST
2008	0,854	Stakkato	HANN
2009	0,861	2442 Anno (GER)	A 1/1
2010	0,885	Stakkato	HANN

V grafu č. 1 je vyznačen poměr celkového počtu hřebců k počtu hřebců, kteří dosáhli ASH (S) 0,70 nebo vyšší. V jednotlivých letech se počet plemeníků pohybuje od 94 do 111. V roce 2000 dosáhlo vyšší hodnoty než 0,70 pouze 6 hřebců z celkového počtu 100. Oproti tomu v roce 2006 na tuto hodnotu dosáhlo 29 hřebců ze 100, to znamená téměř jedna třetina z celkového počtu hřebců. V roce 2010 je to 21 hřebců z celkového počtu 94. Z grafu č. 1 lze usuzovat, že chovatelé se zaměřují na sportovní úroveň využívaných plemeníků. Oproti minulosti, kdy se většina koní chovala ve všestranném užitkovém typu, dnešní chov teplokrevných koní směřuje především ke sportovní výkonnosti.

Dušek (2007) se domnívá, že úroveň chovu stoupá především díky importu plemeníků ze zahraničí, kteří jsou buďto sami prověřeni na sportovní výkonnost nebo pocházejí z linií produkující úspěšné sportovní koně, anebo jsou sami kladně prověřeni výkonností svého potomstva.

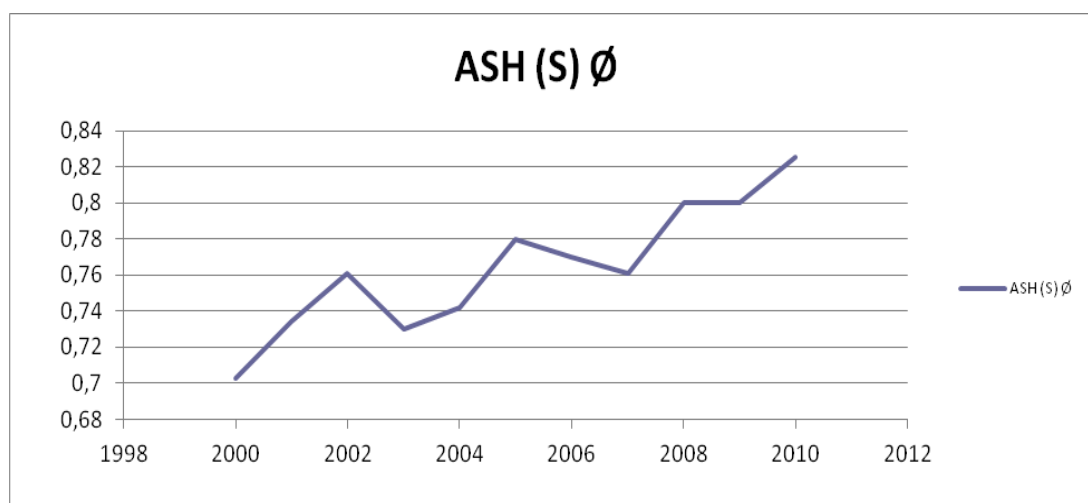
Graf č. 1 Počet hřebců s ASH (S) 0,70 nebo vyšší

Graf č. 2 znázorňuje křivku stoupající úrovně ASH (S). To znamená, že sportovní výkonnost potomstva hřebců využívaných v chovu českého teplokrevníka se zvyšuje. Na ose X vidíme jednotlivé roky sledovaného období, osa Y znázorňuje průměrnou ASH (S) hřebců, kteří se v jednotlivých letech dostali do první desítky v žebříčku. Tato ASH (S) se pohybuje v rozmezí od 0,703 do 0,825.

Misař (2011) uvádí, že vlivem selekce na sportovní výkonnost narůstal v teplokrevném chovu počet plemeníků s prověřenou sportovní výkonností. Část z nich byla výsledkem předchozího šlechtění, ostatní byli importováni většinou z chovů, na které měla selekce na sportovní výkonnost dlouhodobý vliv.

Graf č. 2 Vývoj úrovně ASH (S) v letech 2000-2010

5.2 Plemenná příslušnost hřebců působících v chovu českého teplokrevníka

Dále se zaměříme na plemena využívaná v chovu českého teplokrevníka, jsou jimi anglický plnokrevník, hannoverský kůň, holštýnský kůň, trakénský kůň, holandský teplokrevník, bavorský teplokrevník, francouzský jezdecký kůň, německý teplokrevník, rakouský teplokrevník, furioso, oldenburský kůň, westfálský kůň, velkopolský kůň, slovenský teplokrevník, Zweibrücker, arab a angloarab. Dvě poslední zmiňovaná plemena nebyla šlechtěna na sportovní výkonnost, nicméně angloarab Four D'Amour se v roce 2003 umístil na 8. místě v žebříčku nejlepších plemenů hodnocených dle ASH (S).

Tabulka č. 3 ukazuje počet hřebců jednotlivých plemen působících v chovu českého teplokrevníka v období 2000-2010. Podle **Jiskrové (1996)** má zušlechťování importovanými plemeny výraznější vliv na výkonnost koní než chov s použitím selekce jako jediné metody chovu.

Z tabulky č. 3 vyplývá, že postupně dochází ke snižování využití anglického plnokrevníka a zvyšuje se počet hřebců hlavně holštýnského a hannoverského plemene. Dále zde vidíme, že dochází ke snížení využití plemenů českého teplokrevníka. Počet využívaných hřebců plemene český teplokrevník se z 39 hřebců využívaných v roce 2000 snížil na 17 hřebců využívaných v roce 2010. Počet hřebců plemene anglický plnokrevník se snížil z 28 hřebců využívaných v roce 2000 na 8 hřebců využívaných v roce 2010. Oproti tomu počet hřebců plemene holštýnský kůň se zvýšil z 6 hřebců využívaných v roce 2000 na 27 hřebců využívaných v roce 2010. Počet využívaných hannoverských hřebců se z 5 hřebců v roce 2000 zvýšil na 12 hřebců využívaných v roce 2010.

Tabulka č. 3 Počet hřebců jednotlivých plemen v chovu českého teplokrevníka

plemeno / rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČT	39	45	51	48	36	36	34	28	27	21	17
HANN	5	9	6	9	10	7	9	14	14	14	12
HOLST	6	8	12	13	18	16	16	19	25	21	27
A 1/1	28	22	18	15	14	10	14	10	4	6	8
TRAK	4	4	6	5	4	6	5	5	5	4	5
KWPN	1	2	4	5	6	6	7	8	9	9	9
BAVAR	1	2	2	3	3	4	5	4	4	5	4
SF	2	2	2	3	3	3	3	3	5	5	5
NĚMEC.T.	8	6	4	4	3	3	2	2	0	1	0
OLDBG	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
WESTFÁL.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
FUR	2	2	2	1	2	2	1	0	0	0	0
AUTWB	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZWEIBRÜCKER	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1
ARAB	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
ANGLOARAB	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0
CS	0	0	0	1	2	2	1	2	3	3	3
VEKOPOLSKÝ	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0

Jelikož sledujeme vliv dovozu zahraničních hřebců na kvalitu chovu českého teplokrevníka (se zaměřením na skokové soutěže), sestavili jsme tabulku č. 4, kde byli použiti pouze hřebci, kteří se umístili v první desítce žebříčku hodnocení plemenů dle ASH (S) ve skokových soutěžích v letech 2000-2010. V tabulce č. 4 vidíme plemennou příslušnost těchto hřebců, jejich počet a poslední sloupec vyjadřuje procentuelní zastoupení. Je patrné, že nejúspěšnějšími plemeny jsou holštýnský kůň s 25 % z celkového počtu hřebců, dále český teplokrevník s 24 %, anglický plnokrevník s 10 % a hannoverský a trakénský kůň s 8 %.

Tabulka č. 4 Počet a plemenná příslušnost nejlepších hřebců dle ASH (S)

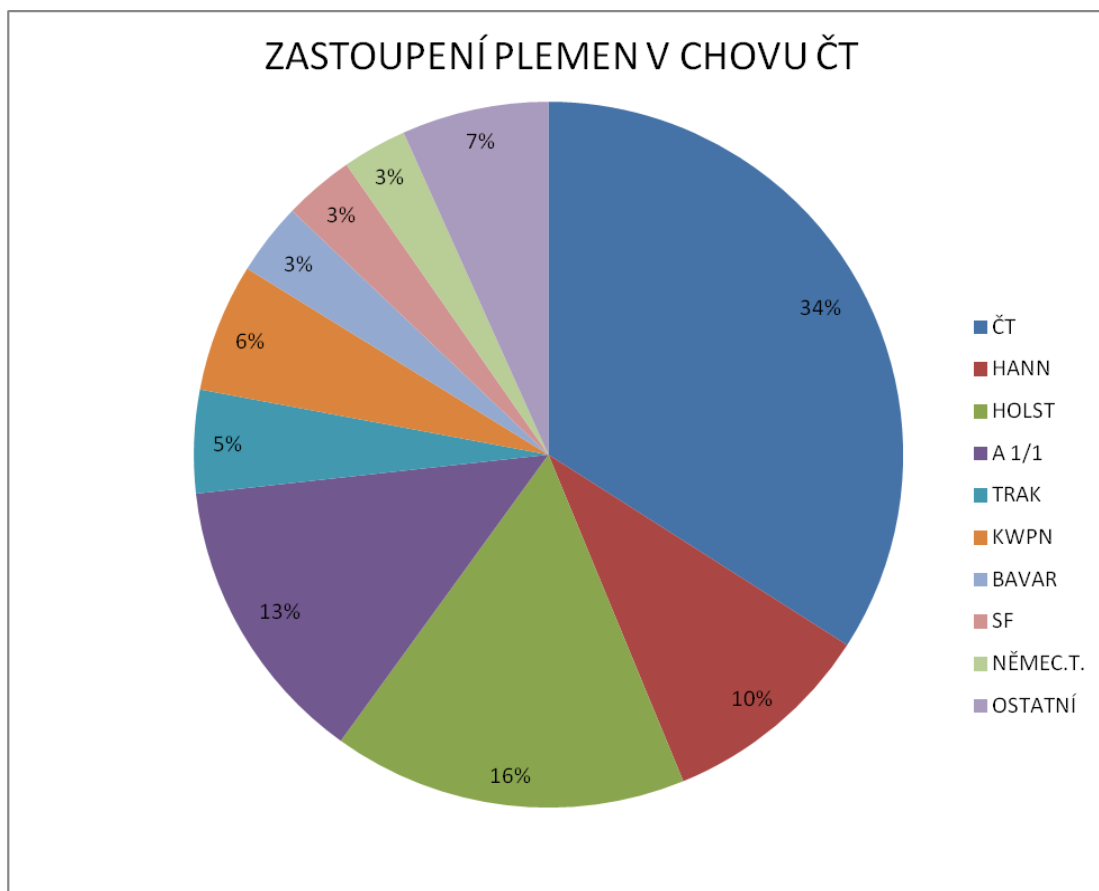
PLEMENO	POČET HŘEBCŮ	%
HOLST	16	25
ČT	15	24
A 1/1	10	16
HANN	5	8
TRAK	5	8
AUTWB	2	3
BAVAR	2	3
SF	2	3
KWPN	2	3
FUR	1	2
ANGLO - ARAB	1	2
CS	1	2
OLDBG	1	2

Podrobnější přehled získáme z tabulek č. 8-18 uvedených v příloze. Tabulky zobrazují žebříček nejlepších deseti plemenných hřebců dle ASH (S) z jednotlivých let sledovaného období 2000-2010. U každého hřebce je uvedena ASH (S), plemeno, rok narození, počet potomků, z toho počet hřebců v chovu, počet startů potomstva ve skokových soutěžích a dosažená sportovní výkonnost potomstva. Z těchto tabulek byla vytvořena tabulka č. 19, uvedená v příloze, a zobrazuje pořadí hřebců vybraných z nejlepší desítky každého roku sledovaného období. Hřebci jsou seřazeni dle ASH (S), je zde uveden rok narození, plemeno, počet potomků, z toho počet hřebců v chovu, nejvyšší počet startů potomstva ve skokových soutěžích, dosažená výkonnost potomstva a rok startu, ve kterém se daný hřebec dostal do žebříčku nejlepších deseti hřebců.

Na výsečích grafu č. 3 je patrné, že v chovu českého teplokrevníka se ve sledovaném období 2000-2010 nejvíce uplatňují plemena - český teplokrevník, holštýnský kůň, anglický plnokrevník, hannoverský kůň, trakénský kůň a holandský teplokrevník. Největší procentuelní zastoupení z celkového počtu má český teplokrevník a to 34 %, dále holštýnský kůň 16 %, následuje anglický plnokrevník se 13 %, hannoverský kůň s 10 %, holandský teplokrevník se 6 % a trakénský kůň s 5 %.

Sixta (2006) se domnívá, že holštýnští hřebci a jejich synové ovlivňují chov českého teplokrevníka v posledních 20 letech. Chov našich teplokrevných koní od poloviny třicátých let až do současnosti největší měrou ovlivňují hannoverští hřebci a jejich synové. Dále zmiňuje, že trakénští hřebci a jejich synové se uplatňují v typové přeměně našich koní od šedesátých let minulého století do současných dnů.

Graf č. 3 Procentuelní zastoupení plemen v chovu českého teplokrevníka

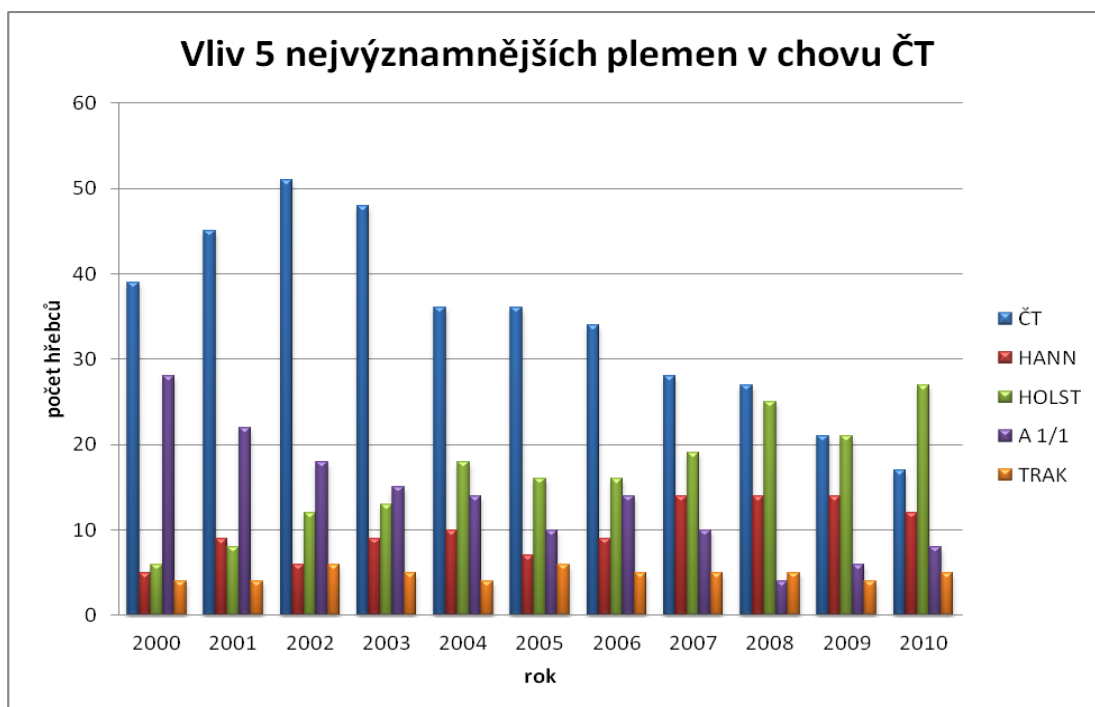
5.3 Nejvýznamnější plemena využívaná v chovu českého teplokrevníka

Graf č. 4 poskytuje informace o uplatnění nejfrekventovanějších plemen. Zaměříme se na nejvýznamnější plemena využívaná v chovu českého teplokrevníka s ohledem na sportovní výkonnost ve skokových soutěžích. Jsou jimi hannoverský kůň, holštýnský kůň, anglický plnokrevník a trakénský kůň. Z grafu č. 4 je patrné zvyšující se využití plemene holštýnský kůň, mírně se zvyšující využití plemene hannoverského, stabilní využití trakénského koně, mírně se snižující využití anglického plnokrevníka, ale výrazné snížení využití plemene český teplokrevník. Toto opět dokazuje skutečnost zvyšujících se nároků na sportovní výkonnost českého teplokrevníka.

Jiskrová (1996) tvrdí, že hannoverský a trakénský kůň jsou nejvýraznějšími zlepšovatelí výkonnosti, přičemž hannoverský kůň zlepšuje výkonnost především ve skokových soutěžích, trakénský v drezurních. Z výzkumu **Jiskrové (1996)** však vyplynulo, že výrazné zlepšení výkonnosti holštýnským koněm se neprojevuje. Anglického plnokrevníka považuje za zušlecht'ovatele exteriérových a konstitučních vlastností, jako výrazný zlepšovatel výkonnosti se neprojevuje.

V posledních letech se situace s využitím plnokrevných koní ve vrcholovém sportu mění. Otevřením hranic, vstup do Evropské unie, rozmach jezdeckého sportu a spojený dovoz koní plemen šlechtěných po desetiletí pouze pro sportovní využití znamená pro plnokrevníky ústup. Anglických plnokrevníků bylo a je použito především tam, kde je zapotřebí dosáhnout tvrdosti, ušlechtilosti, vytrvalosti, dobré mechaniky pohybu, vitality, k oživení příliš flegmatického temperamentu a na korekci tělesných tvarů (**Starostová, Krejčí, 2011**).

Graf č. 4 Zastoupení 5 nejvýznamnějších plemen ovlivňujících chov českého teplokrevníka

Z tabulky č. 19 (uvedené v příloze a již zmiňované výše), která zobrazuje žebříček vytvořený z hřebců umístěných v první nejlepší desítce každého roku sledovaného období, uvádíme nejlepšího hřebce dle ASH (S) plemene český teplokrevník, anglický plnokrevník, hannoverský kůň, holštýnský kůň a trakénský kůň. V závorce je uveden otec a otec matky. Fotografie hřebců nalezneme v příloze – obrázky č. 1-5

- český teplokrevník - 474 Fors-Gedos (Fors xx – Shagya XV-6)
- anglický plnokrevník – 2442 Anno (GER) (Lombard xx – Espresso xx)
- hannoverský kůň – Stakkato (Spartan - Pygmalion)
- holštýnský kůň – Carthago Z (Capitol I – Calando I)
- trakénský kůň – 2660 Sargoni (Santiago – Mahagoni)

Tabulky č. 5, 6 a 7 sledují počet hřebců nejvýznamnějších plemen působících v chovu českého teplokrevníka - český teplokrevník, anglický plnokrevník, hannoverský kůň, holštýnský kůň a trakénský kůň. Pro lepší přehled jsme zvolili pouze roky 2000, 2005, 2010. Vidíme zde počet hřebců působících v chovu, počet jejich potomků a dále pak počet startů potomstva ve skokových soutěžích.

Na základě těchto tabulek lze předpokládat, že šlechtění českého teplokrevníka se bude dále ubírat směrem ke zvyšující se sportovní výkonnosti. **Misař (2011)** uvádí, že podle statistik České Jezdecké Federace se počet koní startujících v jezdeckých soutěžích zvýšil, s porovnáním s úrovní roku 1996, na téměř dvojnásobek.

Tabulka č. 5

Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2000

plemeno	počet hřebců	počet potomků	počet startů
ČT	39	522	4664
A 1/1	28	326	2628
HANN	5	110	972
HOLST	6	144	1229
TRAK	4	48	378

Tabulka č. 6

Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2005

plemeno	počet hřebců	počet potomků	počet startů
ČT	33	463	4119
A 1/1	10	112	760
HANN	7	157	1273
HOLST	16	321	3424
TRAK	6	83	646

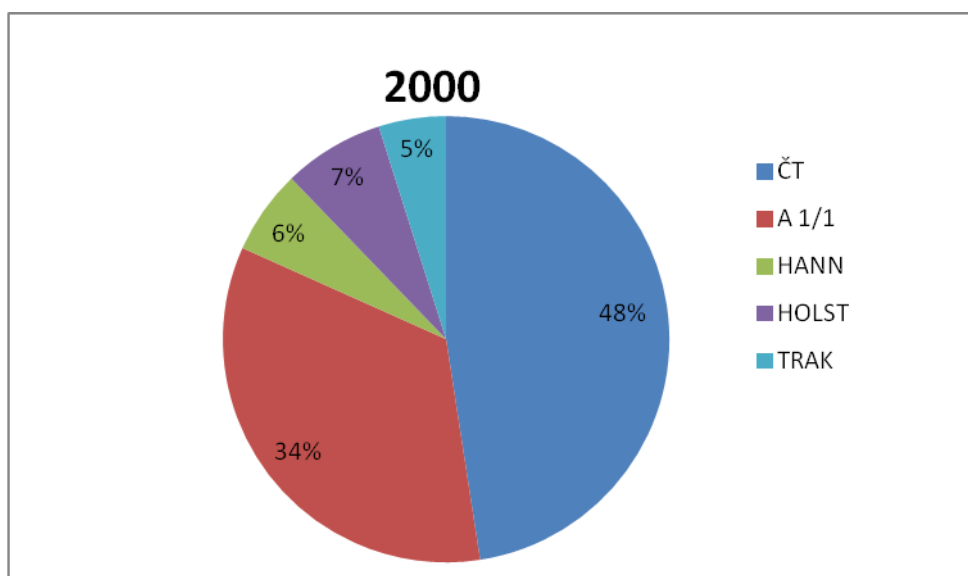
Tabulka č. 7

Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2010

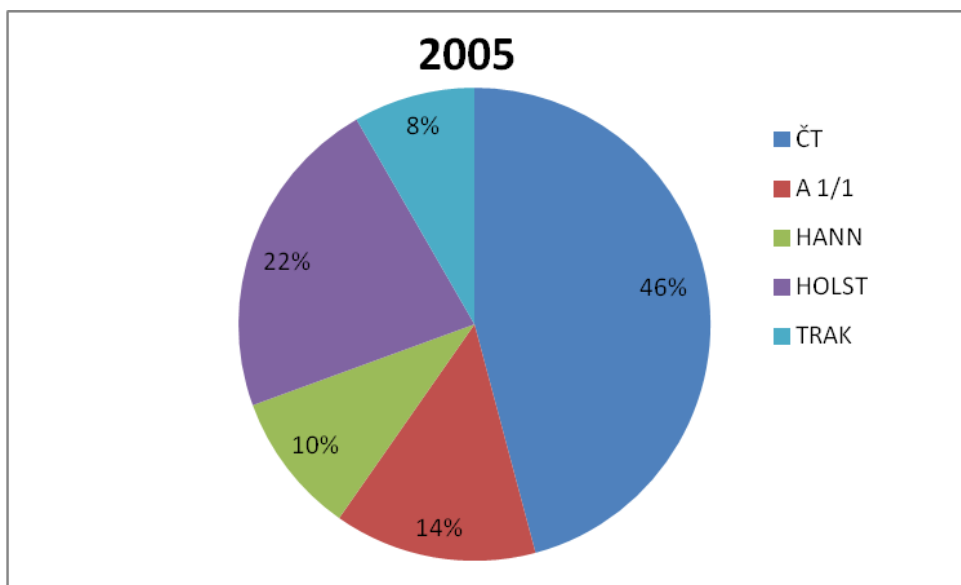
plemeno	počet hřebců	počet potomků	počet startů
ČT	16	249	2042
A 1/1	8	61	386
HANN	12	174	2049
HOLST	27	428	4721
TRAK	5	65	545

Výšeče následujících grafů č.5, 6 a 7 názorněji ukazují vývoj zastoupení plemenné příslušnosti otců sportovních koní. Opět byly použity roky 2000, 2005 a 2010. Počet hřebců sledovaných plemen je vyjádřen procentuelně. V období od roku 2000-2010 se počet hřebců plemene český teplokrevník snížil z 48 % na 23 %, počet hřebců plemene anglický plnokrevník se snížil z 34 % na 12 %, počet hřebců trakénského plemene se mírně zvýšil z 5 % na 8 %, počet hannoverských hřebců vzrostl ze 6 % na 18 % a rapidně vzrostl počet hřebců holštýnských a to ze 7 % na 40 %.

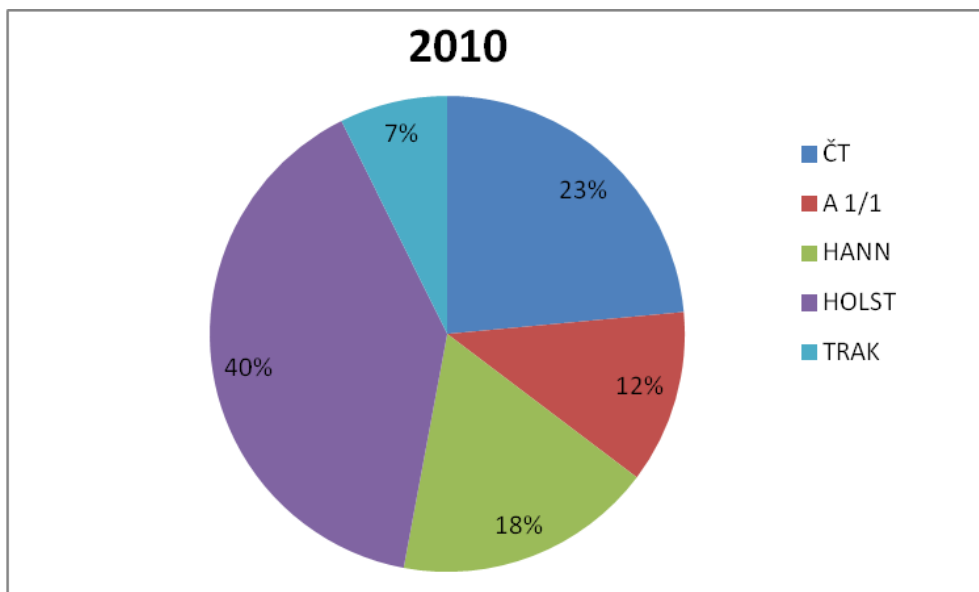
Graf č. 5 *Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2000*

Graf č. 6 Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2005

Graf č.7 Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2010

6. ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala zjištěním jakými plemeny je český teplokrevník nejvíce ovlivňován a do jaké míry je chov českého teplokrevníka ovlivňován importovanými hřebci. Parametrem hodnocení byly skokové soutěže.

Vzhledem ke skutečnosti, že plemeníka lze posoudit přibližně až po deseti letech, jsou poznatky z bakalářské práce vykazovány zpětně. Je tomu tak, protože koně jsou do tréninku zařazováni ve třech a půl až čtyřech letech a další výcvik trvá přibližně dalších pět až šest let. Významným faktorem pro sportovní uplatnění potomků plemeníků je jejich správný odchov, využití moderních trendů výživy a v neposlední řadě tréninku u špičkových trenérů a jezdců.

V naší práci byly shromážděny výsledky o uplatnění potomstva ve skokových soutěžích nejlepších hřebců dle ASH (S) z let 2000-2010.

- Hřebci byli posuzováni dle ASH (S) a bylo zjištěno, že dochází ke zvyšování této hodnoty, což znamená zvyšování sportovní úrovně koní. Nejvyšší ASH (S) v roce 2000 patří hannoverskému hřebci 5010 Aloube Z a jeho ASH (S) je 0,740. V roce 2010 na nejvyšší příčku posouzení hřebců dle ASH (S) dosáhl hannoverský hřelec Stakkato s ASH (S) 0,885.
- Ve sledovaném období dosáhli nejvyšší ASH (S) pouze dva hřebci českého teplokrevníka a to v roce 2001 hřelec 235 Dietward – 7 s ASH (S) 0,770 a v roce 2006 hřelec 2684 Aramis s ASH (S) 0,800.
- V chovu českého teplokrevníka se nejvýrazněji uplatňují plemena anglický plnokrevník, holštýnský kůň, hannoverský kůň a trakénský kůň.
- V chovu českého teplokrevníka se dále využívá holandský teplokrevník, francouzský jezdecký kůň, bavorský teplokrevník, westfálský kůň, furioso, slovenský teplokrevník a v menší míře oldenburský kůň, velkopolský kůň, Zweibrücker, arab a angloarab.
- V celkovém součtu se v letech 2000-2010 v chovu českého teplokrevníka uplatnilo 34 % hřebců plemene český teplokrevník, 16 % hřebců plemene

holštýnský kůň, 13 % hřebců plemene anglický plnokrevník, 10 % hřebců plemene hannoverský kůň a 5 % hřebců plemene trakénský kůň.

- Ve sledovaném období se celkový počet plemenných hřebců využívaných v chovu českého teplokrevníka pohyboval od 94 do 111 hřebců v každém jednotlivém roce. V roce 2000 působilo v chovu 100 plemeníků, v roce 2005 také 100 a v roce 2010 to bylo 94 plemeníků.
- Při sledování vývoje zastoupení plemenné příslušnosti otců sportovních koní (zaměření na skokové soutěže) jsme se zaměřili na 5 nejvýznamnějších plemen zmíněných výše. V roce 2000 bylo v chovu využito 48 % hřebců plemene český teplokrevník, v roce 2010 se snížilo na 23 %. Využití hřebců anglického plnokrevníka se snížilo z 34 % v roce 2000 na 12 % v roce 2010. Míra využití trakénských hřebců se výrazně nezměnila – v roce 2000 jich působilo 5 % a v roce 2010 7 %. Holštýnský kůň zaznamenal výrazný vzestup využití v chovu českého teplokrevníka a to ze 7 % v roce 2000 na 40 % v roce 2010. Využití hannoverského koně se též zvýšilo, z 6 % v roce 2000 na 18 % v roce 2010.
- Žebříček nejlepších plemeníků byl vytvořen z nejlepších deseti umístěných hřebců dle ASH (S) v jednotlivých letech sledovaného období. Jejich celkový počet činil 63 hřebců. V celkovém hodnocení se na prvním místě umístil hannoverský Stakkato, na druhém místě plnokrevný 2442 Anno, následuje holštýnský hřelec Carthago Z. Zástupce trakénského plemene hřelec 2660 Sargoni s.v. se umístil na sedmém místě. Hřelec plemene český teplokrevník 474 Fors-Gedos obsadil jedenáctou příčku žebříčku.

Z naší práce vyplývá, že snaha chovatelů šlechtit českého teplokrevníka na sportovní výkonnost zesílila až v několika posledních letech. To se projevuje především ve změně využití zahraničních hřebců, kdy dochází k poklesu frekvence působení českého teplokrevníka a anglického plnokrevníka a stoupá využití především holštýnských hřebců.

7. SEZNAM LITERARURY

1. Dušek J. a kolektiv (2007): Chov koní, Brázda, Praha, 2. vydání, s. 404, ISBN 80-209-0352-6
2. Dušek J. a kolektiv (1992): Chov koní v Československu, Brázda, Praha, s. 6-24 a 114-156, ISBN 80-209-0168-X
3. Edwards E. H. (1992): Velká kniha o koních, Gemini, Bratislava, s. 240, ISBN 80-85265-36-2
4. Edwards, E. H. (1998): Obrazová encyklopedie koní, Cesty, Praha, s. 400, ISBN 80-7181-192-0
5. Flade, J. E. a kolektiv (1990): Chov a športové využitie koní. Príroda, Bratislava, s. 52-86, ISBN 80-07-0252-9
6. Jelínek A. (1985): Koně formule 1/1, Pressfoto, vydavatelství ČTK, Praha, s. 5-39
7. Jiskrová I. (1996): Vliv importu zahraničních plemen na zvýšení sportovní výkonnosti českého teplokrevníka, Brno, MZLU, s. 103
8. Jokl Z. (1977): Jezdeckví a dostihový sport, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, s. 132-133
9. Lerche F. (1959): Naše koně, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, s. 30-57
10. Misař D. (2011): Vývoj chovu koní v Čechách, na Moravě a na Slovensku, Brázda, Praha, s. 296, ISBN 978-80-209-0383-9
11. Misař D., Jiskrová I. (2001): Chov a šlechtění koní, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Brno, s. 73, ISBN 80-7157-5010-0
12. Nováková M. (2005): Český teplokrevník, Jezdeckví č. 12, roč.53, s.54
13. Pellarová A. a kolektiv (2000): Přehled o sportovních koních, Česká jezdecká federace
14. Pellarová A. a kolektiv (2001): Přehled o sportovních koních, Česká jezdecká federace

15. Pellarová A. a kolektiv (2002): Přehled o sportovních koních, Česká jezdecká federace
16. Pellarová A. a kolektiv (2003): Přehled o sportovních koních, Česká jezdecká federace
17. Pellarová A. a kolektiv (2004): Přehled o sportovních koních, Česká jezdecká federace
18. Sixta V. (2006): Nejvýznamnější plemenici v chovu českého teplokrevníka, Cavalier Publishing, Jihlava, s. 160, ISBN 80-239-6795-9
19. Svaz chovatelů českého teplokrevníka (2009): Šlechtitelský program ČT, ročenka scht 2009, Písek, s. 137
20. Starostová L. Krejčí M. (2011): Anglický plnokrevník v českém sportu: Ustupující tendence, Jezdeckví č. 12, roč.59, s.58-61
21. Štencl F. a kolektiv (1976): Vývoj chovu koní u nás, I.díl, Ústav veterinární osvěty Pardubice, Pardubice, s. 86
22. Štěrbá V. (2011): Hřebci od A do S, Jezdeckví č.5, roč. 59, s.58-61
23. Česká jezdecká federace, 2005, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenka_2005/rocenka-2005-web-6-vyhodnoceni-plemennych-hrebcu.pdf, [on line 3.11.2011]
24. Česká jezdecká federace, 2006, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenka_2006/rocenka-2006-web-6-vyhodnoceni-hrebcu.pdf, [on line 3.11.2011]
25. Česká jezdecká federace, 2007, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenka_2007/rocenka-2007-web-6-vyhodnoceni-hrebcu.pdf, [on line 4.11.2011]
26. Česká jezdecká federace, 2008, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenka_2008/rocenka-2008-web-6-vyhodnoceni-hrebcu.pdf, [on line 4.11.2011]
27. Česká jezdecká federace, URL: <http://www.cjf.cz/prehled.aspx>, [on line 1. 12. 2011]
28. Hannoveraner verband, 2011, URL: <http://www.hannoveraner.com/>, [on line 5. 11. 2011]
29. Holsteiner verband, 2011, URL: <http://holsteiner-verband.de>, [on line 5. 11. 2011]
30. Hřebčín Albertovec, 2011, URL: <http://albertovec.cz/hrebcin/o-hrebcinu/soucasnost-hrebcina/>, [on line 10. 11. 2011]

31. Hřebčinec Tlumačov, 2011, URL: <http://www.hrebcinectlumacov.wz.cz/>, [on line 10. 11. 2011]
32. Trakehner verband, 2011, URL: <http://www.trakehner-verband.de>, [on line 15. 12. 2011]
33. URL: http://www.cshipo.cz/a-15-plemenitba_v_chovu_koni.html, [on line 14. 11. 2011]
34. URL: <http://www.schct.cz/dokumenty/clanekmarsalek.doc>, [on line 14. 11. 2011]
35. Zemský hřebčinec Písek, 2011, URL: <http://pckomplet.cz/hrebcinec/index.php?page=about>, [on line 10. 11. 2011]
36. Česká jezdecká federace, 2011, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenska_2009/rocenska-2009-web.pdf, [on line 4.11.2011]
37. Česká jezdecká federace, 2011, URL: http://www.cjf.cz/dokumenty/Rocenska_2010/roc-2010-web-6-vyhodnoceni-hrebcu.pdf, [on line 4.11.2011]
38. Plemenná kniha ČT, 2011, URL: <http://www.schct.cz/pk/>, [on line 4. 11. 2011]

8. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

TABULKY

Tabulka č. 1 Tabulka pro přepočet výsledku soutěže na pomocné body

Tabulka č. 2 Nejvyšší dosažená ASH (S) v jednotlivých letech

Tabulka č. 3 Počet hřebců jednotlivých plemen v chovu českého teplokrevníka

Tabulka č. 4 Počet a plemenná příslušnost nejlepších hřebců dle ASH (S)

Tabulka č. 5 Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2000

Tabulka č. 6 Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2005

Tabulka č. 7 Počet hřebců nejvýznamnějších plemen v chovu ČT, počet jejich potomků a startů v roce 2010

Tabulka č. 8 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2000 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 9 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2001 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 10 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2002 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 11 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2003 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 12 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2004 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 13 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2005 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 14 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2006 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 15 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2007 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 16 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2008 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 17 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2009 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 18 Žebříček 10 nejlepších plemeníků podle ASH ve skokových soutěžích za rok 2010 (min. 7 potomků)

Tabulka č. 19 Souhrnný žebříček vytvořený z nejlepších deseti umístěných hřebců dle ASH v jednotlivých letech období 2000-2010

GRAFY

Graf č. 1 Počet hřebců s ASH (S) 0,70 nebo vyšší

Graf č. 2 Vývoj úrovně ASH (S) v letech 2000 - 2010

Graf č. 3 Procentuelní zastoupení plemen v chovu českého teplokrevníka

Graf č. 4 Zastoupení 5 nejvýznamnějších plemen ovlivňujících chov českého teplokrevníka

Graf č. 5 Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2000

Graf č. 6 Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2005

Graf č.7 Procentuelní zastoupení plemen v chovu ČT v roce 2010

9. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Český teplokrevník – 474 Fors-Gedos (Fors xx – Shagya XV-6)

Obrázek č. 2 Anglický plnokrevník - 2442 Anno (GER) (Lombard xx – Espresso xx)

Obrázek č. 3 Hannoverský kůň - Stakkato (Spartan - Pygmalion)

Obrázek č. 4 Holštýnský kůň – Carthago Z (Capitol I – Calando I)

Obrázek č. 5 Trakénský kůň – 2660 Sargoni (Santiago – Mahagoni)

10. SEZNAM ZKRATEK

ASH (S) – Absolutní sportovní hodnota výkonnostní stupeň S

ČT – český teplokrevník

HOLST – holštýnský kůň

HANN – hannoverský kůň

A 1/1 - anglický plnokrevník

TRAK – trakénský kůň

KWPN – holandský teplokrevník

BAVAR – bavorský teplokrevník

SF – francouzský jezdecký kůň

FUR – furioso

AUTWB – rakouský teplokrevník

OLDBG – oldenburský kůň

CS – slovenský teplokrevník

11. PŘÍLOHY

ŽEBŘÍČKY PLEMENNÝCH HŘEBCŮ SESTAVENÉ DLE ASH (S) VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH V OBDOBÍ 2000-2010

Tabulka č. 8

ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2000 (MIN. 7 POTOMKŮ)

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	5010 Aloube Z	HANN	1979	0,74	9	3	93	ST
2.	2439 Libellel	A 1/1	1984	0,73	8	0	71	S
3.	2262 Meander s.v.	A 1/1	1975	0,71	13	0	83	S
4.	2418 Dietward - 4	ČT	1984	0,70	15	2	163	S
5.	2573 Marobud s.v.	A 1/1	1982	0,70	7	0	38	S
6.	235 Dietward - 7	ČT	1984	0,70	17	0	159	ST
7.	2306 Amon s.v.	ČT	1979	0,69	30	0	332	S
8.	194 Diktant I - 36	ČT	1982	0,69	7	0	87	S
9.	2185 Obvod	AUTWB	1974	0,69	12	3	72	ST
10.	440 Ascot s.v.	SF	1982	0,68	59	1	542	ST

Tabulka č. 9

ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2001 (MIN. 7 POTOMKŮ)

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	235 Dietward - 7	ČT	1984	0,77	16	0	152	ST
2.	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR	1990	0,76	8	2	78	S
2..	2125 Sahib - 5	ČT	1970	0,76	9	1	79	T
4.	411 Comero	HOLST	1989	0,75	8	3	77	S
4..	387 Arras	AUTWB	1988	0,75	17	1	238	ST
4..	2623 Lombard -3 (Agent)	ČT	1991	0,75	17	1	218	S
7.	434 Veneur du Luc s.v.	SF	1987	0,73	11	0	146	ST
8.	2421 Quoniam II - 257	TRAK	1984	0,71	12	0	109	S
9.	2226 Przedswit X - 80	ČT	1977	0,70	21	1	144	ST
9..	2491 Spring Haven (IRE) s.v.	A 1/1	1975	0,70	10	0	84	ST
9..	194 Diktant I - 36	ČT	1982	0,70	8	0	91	S

Tabulka č. 10**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2002 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	320 Grandchant (FR)	A 1/1	1973	0,79	9	0	113	ST
2.	5062 Acord II	HOLST	1987	0,78	8	10	154	ST
2..	235 Dietward - 7	ČT	1984	0,78	14	0	192	ST
4.	2623 Lombard - 3 (Agent)	ČT	1991	0,77	20	1	268	ST
5.	434 Veneur du Luc s.v.	SF	1987	0,76	11	0	176	T
6.	567 Bentley	KWPN	1983	0,75	14	1	128	S
6..	4260 Cent -22 (Cinzano)	FUR	1964	0,75	7	1	107	ST
6..	2528 Topas -28	TRAK	1988	0,75	10	0	66	ST
9.	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR	1990	0,74	11	2	136	S
9..	2629 Jersey	KWPN	1991	0,74	10	0	105	S

Tabulka č. 11**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2003 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR	1990	0,77	12	2	147	T
2.	2623 Lombard - 3 (Agent)	ČT	1991	0,76	17	1	280	T
3.	271 Przedswit svrženský - 2	ČT	1986	0,75	13	1	105	T
3..	2684 Aramis s.v.	ČT	1993	0,75	13	1	163	S
5.	387 Arras	AUTWB	1988	0,74	15	1	198	ST
6.	410 Carol	HOLST	1989	0,73	19	0	164	ST
7.	411 Comero s.v.	HOLST	1989	0,72	8	3	90	ST
8.	297 Frühesch - 2	ČT	1987	0,71	16	0	174	T
8..	2702 Lombard s.v.	HOLST	1986	0,71	17	1	183	ST
8..	5030 Mr. Cox	HANN	1986	0,71	9	0	111	S
8..	2644 Fou D'Amour	Anglo-arab	1986	0,71	7	0	42	S
8..	2262 Meander s.v.	A 1/1	1975	0,71	10	0	61	S

Tabulka č. 12**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2004 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	Carthago Z	HOLST	1987	0,79	9	8	128	T
2.	Contender	HOLST	1984	0,77	10	16	145	T
3.	434 Veneur du Luc s.v.	SF	1987	0,76	8	0	104	S
4.	2702 Lombard	HOLST	1986	0,75	29	1	248	S
4..	2684 Aramis	ČT	1993	0,75	14	1	203	S
6.	2262 Meander	A 1/1	1975	0,74	10	1	56	S
7.	529 Lopez - 11	ČT	1991	0,73	7	0	66	S
7..	2221 Quoniam II - 146 (Quido)	ČT	1976	0,73	20	1	163	ST
7..	5065 Calido I	HOLST	1991	0,73	8	2	121	ST
10.	2497 Rockery Hill (GB)	A 1/1	1979	0,72	12	0	74	S
10.	5030 Mr. Cox 31	HANN	1986	0,72	9	0	98	ST
10.	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR	1990	0,72	15	2	262	T

Tabulka č. 13**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2005 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	Contender	HOLST	1984	0,84	12	16	166	ST
2.	2660 Sargoni s.v.	TRAK	1991	0,83	9	0	75	ST
3.	387 Arras	AUTWB	1988	0,80	14	1	190	ST
4.	229 Azol	A 1/1	1977	0,79	10	1	56	T
4..	2684 Aramis s.v.	ČT	1993	0,79	14	1	190	T
6.	472 Predswit XVI - 64	ČT	1990	0,77	7	3	74	T
6..	2627 Topas - 23 (Démon)	TRAK	1987	0,77	17	0	140	ST
6..	Carthago Z	HOLST	1987	0,77	9	8	99	ST
9.	5062 Acord II	HOLST	1987	0,74	7	10	84	T
9..	529 Lopez - 11	ČT	1991	0,74	7	0	74	S
9..	434 Veneur du Luc s.v.	SF	1987	0,74	11	0	110	ST

Tabulka č. 14**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2006 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	2684 Aramis s.v.	ČT	1993	0,80	9	1	151	T
1..	2706 Graf Czech	HANN	1994	0,80	10	0	96	S
1..	2550 Long Meadows (USA) s.v.	A 1/1	1979	0,80	7	0	60	S
1..	2660 Sargoni s.v.	TRAK	1991	0,80	11	0	91	ST
5.	2702 Lombard	HOLST	1986	0,78	26	1	301	T
6.	2736 Lantaan	HOLST	1982	0,77	7	1	64	ST
7.	567 Bentley	HOLST	1983	0,76	12	1	126	T
7..	2608 Bourbon s.v.	KWPN	1986	0,76	11	0	110	S
9.	387 Arras	A 1/1	1988	0,75	16	1	216	T
9..	297 Frühesch - 2	AUTWB	1987	0,75	10	0	120	ST
9..	2442 Anno (GER)	ČT	1979	0,75	13	1	79	ST
9..	472 Przedswit XVI - 64	A 1/1	1990	0,75	17	3	153	T
9..	440 Ascot	SF	1982	0,75	37	1	360	T

Tabulka č. 15**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2007 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	2684 Aramis s.v.	ČT	1993	0,80	9	1	151	T
1..	2706 Graf Czech	HANN	1994	0,80	10	0	96	S
1..	2550 Long Meadows (USA) s.v.	A 1/1	1979	0,80	7	0	60	S
1..	2660 Sargoni s.v.	TRAK	1991	0,80	11	0	91	ST
5.	2702 Lombard	HOLST	1986	0,78	26	1	301	T
6.	2736 Lantaan	HOLST	1982	0,77	7	1	64	ST
7.	567 Bentley	HOLST	1983	0,76	12	1	126	T
7..	2608 Bourbon s.v.	KWPN	1986	0,76	11	0	110	S
9.	387 Arras	A 1/1	1988	0,75	16	1	216	T
9..	297 Frühesch - 2	AUTWB	1987	0,75	10	0	120	ST
9..	2442 Anno (GER)	ČT	1979	0,75	13	1	79	ST
9..	472 Przedswit XVI - 64	A 1/1	1990	0,75	17	3	153	T
9..	440 Ascot	SF	1982	0,75	37	1	360	T

Tabulka č. 16**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2008 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	Stakkato	HANN	1993	0,854	7	4	125	T**
2.	5151 Colman	HOLST	1987	0,823	8	2	112	ST**
3.	820 Aktiv	TRAK	1990	0,817	11	1	86	S**
4.	Contender	HOLST	1984	0,806	11	16	233	T**
5.	5039 Cassini I	HOLST	1988	0,803	7	5	74	T**
6.	2627 Topas - 23 (Démon)	TRAK	1987	0,792	16	0	120	ST**
7.	817 Atlas	HOLST	1996	0,791	9	0	64	S**
8.	411 Comero	HOLST	1989	0,785	8	3	110	T**
9.	511 Rosario	BAVAR	1986	0,770	13	0	120	ST**
10.	Landor S	OLDBG	1991	0,768	9	2	121	ST**

Tabulka č. 17**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2009 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	2442 Anno (GER)	A 1/1	1979	0,861	9	1	63	ST**
2.	Stakkato	HANN	1993	0,851	8	4	162	T**
3.	411 Comero	HOLST	1989	0,803	9	3	99	T**
3..	Contender	HOLST	1984	0,803	11	16	185	T**
5.	786 Ibišek	CS	1997	0,802	13	0	81	ST**
6.	Carthago Z	HOLST	1987	0,795	10	8	148	T**
7.	817 Atlas	HOLST	1996	0,778	15	0	117	S**
8.	6065 Calido I	HOLST	1991	0,777	9	2	150	ST**
9.	Colman	HOLST	1987	0,775	9	2	169	T*
10.	387 Arras	AUTWB	1988	0,764	17	1	355	ST**

Tabulka č. 18**ŽEBŘÍČEK 10 NEJLEPŠÍCH PLEMENÍKŮ PODLE ASH VE SKOKOVÝCH SOUTĚŽÍCH ZA ROK 2010 (MIN. 7 POTOMKŮ)**

	Jméno hřebce	plemeno	Rok narození	ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň
1.	Stakkato	HANN	1993	0,885	8	4	110	T**
2.	Carthago Z	HOLST	1987	0,857	8	8	184	T**
3.	5096 Acorado I	HOLST	1994	0,843	7	1	92	ST**
4.	Colman	HOLST	1987	0,833	14	2	157	T**
5.	5106 Calato	HOLST	1987	0,822	7	0	97	T**
6.	Contender	HOLST	1984	0,820	13	16	182	T**
7.	474 Fors - Gedos	ČT	1990	0,815	7	1	37	S**
8.	2702 Lombard	HOLST	1986	0,796	18	1	218	ST**
9.	Caretino	HOLST	1983	0,79	8	9	114	T**
10.	5111 Con Air	HOLST	1997	0,789	7	0	90	S**

Tabulka č. 19 SOUHRNNÝ ŽEBŘÍČEK VYTVOŘENÝ Z NEJLEPŠÍCH DESETI UMÍSTĚNÝCH HŘEBCŮ DLE ASH (S) V JEDNOTLIVÝCH LETECH OBDOBÍ 2000-2010 - ČÁST 1.

	Jméno hřebce	Plemeno	Rok narození	Nejvyšší dosažené ASH(S)	Počet potomků	Hřebci v chovu	Nejvyšší počet startů	Nejvyšší dosažený stupeň	Rok startu
1.	Stakkato	HANN	1993	0,885	8	4	162	T**	2007-2010
2.	2442 Anno (GER)	A 1/1	1979	0,861	9	1	79	ST**	2006, 2009
3.	Carthago Z	HOLST	1987	0,857	10	8	184	T**	2004, 2005, 2007, 2009, 2010
4.	5096 Acorado I	HOLST	1994	0,843	7	1	92	ST**	2010
5.	Contender	HOLST	1984	0,84	11	16	233	T**	2007-2010, 2004, 2005
6.	Colman	HOLST	1987	0,833	9	2	169	T**	2008-2010
7.	2660 Sargoni s.v.	TRAK	1991	0,83	9	0	91	ST	2005, 2006
8.	411 Comero	HOLST	1989	0,827	7	3	110	T**	2001, 2003, 2007-2009
9.	5106 Calato	HOLST	1987	0,822	7	0	97	T**	2010
10.	820 Aktiv	TRAK	1990	0,817	11	1	86	S**	2008
11.	474 Fors - Gedos	ČT	1990	0,815	7	1	37	S**	2010
12.	5039 Cassini I	HOLST	1988	0,803	7	5	74	T**	2008
13.	786 Ibišek	CS	1997	0,802	13	0	81	ST**	2009
14.	2684 Aramis s.v.	ČT	1993	0,80	14	1	203	T	2003-2007
14.	2706 Graf Czech	HANN	1994	0,80	10	0	96	S	2006
14.	2550 Long Meadows (USA) s.v.	A 1/1	1979	0,80	7	0	60	S	2006
14.	387 Arras	A 1/1	1988	0,80	16	1	355	T	2001, 2003, 2005, 2006, 2009
18.	2702 Lombard	HOLST	1986	0,796	26	1	315	T	2003, 2004, 2006, 2007, 2010
19.	2627 Topas - 23 (Démon)	TRAK	1987	0,792	16	0	140	ST**	2005, 2008
20.	817 Atlas	HOLST	1996	0,791	9	0	117	S**	2008, 2009
21.	Caretino	HOLST	1983	0,79	8	9	114	T**	2010
21.	229 Azol	A 1/1	1977	0,79	10	1	56	T	2005
21.	320 Grandchant (FR)	A 1/1	1973	0,79	9	0	113	ST	2002
24.	5111 Con Air	HOLST	1997	0,789	7	0	90	S**	2010
25.	5062 Acord II	HOLST	1987	0,78	7	10	154	T	2002, 2005
25.	235 Dietward - 7	ČT	1984	0,78	17	0	192	ST	2000-2002
27.	6065 Calido I	HOLST	1991	0,777	9	2	150	ST**	2004, 2009
28.	511 Rosario	BAVAR	1986	0,770	13	0	120	ST**	2008
28.	2736 Lantaan	HOLST	1982	0,77	7	1	64	ST**	2006
28.	2746 Dantes	HANN	1996	0,770	10	0	102	S	2007
28.	472 Predswit XVI - 64	ČT	1990	0,77	7	3	153	T	2005, 2006
28.	2623 Lombard - 3 (Agent)	ČT	1991	0,77	20	1	280	T	2001-2003
28.	577 Rock'n Roll s.v.	BAVAR	1990	0,77	15	2	262	T	2001-2004

**SOUHRNNÝ ŽEBŘÍČEK VYTVOŘENÝ Z NEJLEPŠÍCH DESETI
UMÍSTĚNÝCH HŘEBCŮ DLE ASH (S) V JEDNOTLIVÝCH LETECH
OBDOBÍ 2000-2010 - ČÁST 2.**

34.	Landor S	OLDBG	1991	0,768	9	2	121	ST**	2008
35.	567 Bentley	HOLST	1983	0,76	12	1	128	T	2002, 2006
35.	2608 Bourbon s.v.	KWPN	1986	0,76	11	0	110	S	2006
35.	434 Veneur du Lucs.s.v.	SF	1987	0,76	11	0	176	T	2001, 2002, 2004, 2005
35.	2125 Sahib - 5	ČT	1970	0,76	9	1	79	T	2001
39.	297 Frühesch - 2	AUTWB	1987	0,75	10	0	174	T	2003, 2006
39.	440 Ascot	SF	1982	0,75	37	1	542	T	2000, 2006
39.	4260 Cent -22 (Cinzano)	FUR	1964	0,75	7	1	107	ST	2002
39.	2528 Topas -28	TRAK	1988	0,75	10	0	66	ST	2002
39.	271 Przedswit svrzenský - 2	ČT	1986	0,75	13	1	105	T	2003
44.	704 Amio	ČT	1992	0,749	13	0	156	ST	2007
45.	613 Gelidus - T	A 1/1	1985	0,743	11	0	141	ST	2007
46.	529 Lopez - 11	ČT	1991	0,74	7	0	74	S	2004,2005
46.	2262 Meander	A 1/1	1975	0,74	10	1	83	S	2000, 2003, 2004
46.	2629 Jersey	KWPN	1991	0,74	10	0	105	S	2002
46.	5010 Aloube Z	HANN	1979	0,74	9	3	93	ST	2000
50.	2221 Quoniam II - 146 (Quido)	ČT	1976	0,73	20	1	163	ST	2004
50.	410 Carol	HOLST	1989	0,73	19	0	164	ST	2003
50.	2439 Libellel	A 1/1	1984	0,73	8	0	71	S	2000
53.	556 DAF Ondráš s.v.	ČT	1988	0,726	7	1	48	S	2007
54.	2497 Rockery Hill (GB)	A 1/1	1979	0,72	12	0	74	S	2004
54.	5030 Mr. Cox 31	HANN	1986	0,72	9	0	111	ST	2003, 2004
56.	2644 Fou D'Amour	Anglo-arab	1986	0,71	7	0	42	S	2003
56.	2421 Quoniam II - 257	TRAK	1984	0,71	12	0	109	S	2001
58.	2226 Przedswit X - 80	ČT	1977	0,70	21	1	144	ST	2001
58.	2491 Spring Haven (IRE) s.v.	A 1/1	1975	0,70	10	0	84	ST	2001
58.	194 Diktant I - 36	ČT	1982	0,70	8	0	91	S	2000, 2001
58.	2418 Dietward - 4	ČT	1984	0,70	15	2	163	S	2000
58.	2573 Marobud s.v.	A 1/1	1982	0,70	7	0	38	S	2000
63.	2306 Amon s.v.	ČT	1979	0,69	30	0	332	S	2000
63.	2185 Obvod	AUTWB	1974	0,69	12	3	72	ST	2000

OBRÁZKY - fotografie zástupců nejvýznamnějších plemen uplatňujících se v chovu českého teplokrevníka, tito hřebci dosáhli nevyšší ASH (S) v rámci daného plemene ve sledovaném období 2000-2010

Obrázek č. 1 Český teplokrevník – 474 Fors-Gedos (Fors xx – Shagya XV-6)

zdroj: <http://pastviny.cipra.eu/473-fors-gedos>

Obrázek č. 2 Anglický plnokrevník - 2442 Anno (GER) (Lombard xx – Espresso xx)

zdroj: <http://jana.plemenici.cz/userFiles/banan-cz-webhosting/anno-katalog.pdf>

Obrázek č. 3 Hannoverský kůň - Stakkato (Spartan - Pygmalion)

zdroj: http://landgestuetcelle.de/cms/front_content.php?client=1&lang=2&idcat=16&idart=158

Obrázek č. 4 Holštýnský kůň – Carthago Z (Capitol I – Calando I)

zdroj: <http://www.highoffleystud.co.uk/stableexpress/images.asp?id=234>

Obrázek č. 5 *Trakénský kůň* – 2660 Sargoni (Santiago – Mahagoni)

zdroj: <http://www.studbookcs.cz/plemenici11/2660%20SARGONI.htm>